ԶՈՐՐՈՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 993 — Կ. ՊՈԼԻՍ, ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 1909 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 17—29 — 28 ՌԱՄԱԶԱՆ 1327 — 17 ՀԵԶՈՒՆԻՒ 1915 — Գ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 993

20 ՓԱՐԱՁ

Բիւզանդիոն

20 ՓԱՐԱՁ

ՏԻՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ ԲԻՒԶԱՆԴ ԳԷՋԵԱՆ

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien, Politique, Financier et Littéraire
Directeur-Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab-Ali Djaddéssi, No. 23 _ 25,
CONSTANTINOPLE

"بوزانتيون"
امتيجه بورصه وسياسي وتجارت وصنايع ومصالح عمومية غزتهسي
بوزانت كچيان
مطبعه دائره خانيسي باب عالي جاده سي نومرو ٢٣-٢٥
دائرهٔ مخصوصه ده

ԱՋՉԱՑԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՏՕՆԱՎԱՃԱՌՆԵՐԸ

Ֆրանսայի Տօնավաճառը [Foire] նկարագրելէ առաջ, յիշեցնեմ ձեզ Տաճկաստանի այս կամ այն բանուկ կեդրոններու մէջ հաստատուած կանոնաւոր քաղաքները, որք չեն թէեւ բազմաթիւ, այսու հանդերձ՝ չրկակնդրէն գունդ գունդ դիմող ժողովուրդը կերպիւ մը գոհացնելու կերպարանքն ունին։

Շուկայի հրապարակէն կենդանի և դիւթամտելի, արագ փոխանակութեան գլխաւոր առաջարկէն մին նկատուած է հնուց ի վեր։ Բանայիրի մասնաւոր հետեւողներ բաւական կարեւոր փոխանցումներ կ'ընեն, ու ձմեռը գիրենք կ'գտնեմ գաղթելէ իրենց վաճառականի և կամ փերզակի խանութին առկիսը։

Ճիշտ մինչեւ յն են Ռումանիայի բանայիրները. Տօպրուձայի, Մէհէտիեէ գաւառակի [Քեօսթէնճէի մօտ] բանայիրն երեւելի է։ Շոգեկառքը Գուրքէյի և Նիւրքին քաղաքաց մեծ տուներու ապրանքը գրեթէ կ'փոխագրէ հոն, և իւրաքանչիւր տան ներկայացուցիչ՝ մէկ ամսուան մէջ ահագին գործեր ընելով՝ հարստութիւն բեռցած կ'վերադառնայ քաղաք։ Ուրիշ մը բանայիրէն վեր առած տելիքը ապրանքը կ'փոխադրուի իր տեղ։ Երկրագործ գիւղականն իր հարուստ ու կարմիր հունձը քաղած, հո'ն, բանայիրն է։ Հագուստի և կապուտի վերարերեալ ամբողջ պէտքերն այնտեղէն հոգալու, իր օրն անցնելու համար։ Բանայիրի կենդանութիւն և մեծ գործունէութիւն գիւղականն է, վաճառականին հրապարակն է, իսկ գիւղականին՝ Տօնավաճառը։

Գալով Ֆրանսային, որ սկզբամբ յար և նման, ո'վ, ո՞րչափ կ'գնանայ ժողովուրդի բարքին ու պահանջքին համաձայն։ Ամէն քաղաք ու գիւղակ իր ծննդեան [fête] բառով ընորհակած է ժողովուրդի կոչէն։ Եւ ուրախութեան տօնի մը կատարեալ նմանութիւն ունի արդէն։ Վերջուր մեր ծանուածանօթ բառի վերջի բայարմատը, եւ ահա Գաղղիացւոյն ֆէյեն ես։ Հոն չկան առեւտրականի վաճառքն ու ապրանքը։ Լաւագոյն կազմուած կարաւան մը, ժամանակին կ'հասնի քաղաք, քաղաքին որոշեալ հրապարակին, ծառուղւոյն ալ ու ձախ կողմանց վրայ 3—4 կամ աւելի մէջբնոց գետին մը կը վարձէ, բարձրացնելով հոն փայտեայ անջուկ հիւղակ մը։ Այդ կարաւան, տարւոյն բոլոր ընթացքին, կանոնաւոր հետեւով մ'է երկրին չորս կողմ տեղի ունեցած տօներուն։ Ամառ ու ձմեռ չարժման մէջ է, իր հետն է ամուսինն ու զաւակները. իր հետն է փոխադրական կառաձեւ բնակարանը։—Հոն և կամ պատին մէջ կ'ննջէ իրենիներով։ այս, թէեւ չատ տարբեր, Արեւելքի անբնակները չի՞ յիշեցներ։ Աւտնք ազգաւին դրամագլուխ ունեցողներն են, որք նորահաս պաճուճասպատնք, և կամ անուշեղէններ, հաժիմներ՝ տաք երկրի պտուղներ ևն., ի տես պիտի դնեն՝ երկհոսյ անջուկ ու չոր, այսօրուայ գունաւոր թուղթերով, ճերմակեղէններով կոկուած հիւղակներուն (baraque) մէջ.— սոսնց էրգէն են խմորեղէնի տեսակներ և այլ ինչ եփով կամ խորոված ուտելիներ, պզտիկ թափօդ փուռերու մէջ, ձուկ ևն. տապակողներն են։ Այս ամէնը՝ չրջակայքէն ամենուստ հոն խռնող ժողովրդի ճաշակին, իսկ հաճոյքին համար այցելենք հրապարակը, և կամ կեդրոն վայրը. ահագին, ընդարձակ գետիններ վարձուած դրամագլխի տէր մարդոց կողմէ. մէկ երկու օրուան մէջ այդ ընդարձակ վայրը կ'ծածկէ թատերանման չէնքով մը, արդէն պատրաստ քանդակներով ագուցուած. չորս պատերն իւղանկար պատկեր ու տեսարաններով զարդարուած.—Տասնեակի մը մօտ կ'համրեն այս թատրոնները. մին փոքր ու վօդվիլներ պիտի ներկայացնէ, միւսն ամփիթատրոնի ձեւով չինուած, ամէն տեսակ վայրենի կենդանիներն իւոյց պիտի դնէ, անոնց իւրաքանչիւրին հետ առանձին խաղեր թափելով։ Ուրիշ մը աքնմոխլաքի նորանոր երեւոյթները պիտի պարզէ, էլեկտրականութեան ամենատեսակ կիրառմամբ ևն. ևն։

Բաւական թուով պառաքներ հոս կ'տեսնես, ուր խոշորացոյցով որոշ պիտի գիտես զարմանալի երեւոյթներ, ժամանակակից և անցեալ գլխաւոր դէպքեր, պատերազմ, հանդէս, հարանիք, մահ, ծնունդ, յաջարկաւորութիւն, արկած, երկրաշարժ, տեղատարափ, և այլն, և այլն, ինչպէս Մ. Ֆէյէնց Ֆօռի մահն ու յուղարկաւորութիւնը, Լապօրիի վի թատրոնը, Տրէյֆիւս՝ Ռէնի գատարանին առջեւ, հրամատար Մառչանի մուտքն ի Բարիզ ևն. նոյնպէս կ'տեսնես աշխարհի ամէն կողմ պատահած մեծ և հետաքրքրական, սքրտաշարժ դէպքերը գրուած իրենց կարգին. կան առժամանակեայ կերպիւ հաստատուած Concertներ, Café-ներ ևն։ Հաճոյքի-ժողովուրդին ենթակայքն է, երեւակայուածէն աւելի ծիծաղաշարժ, զբօսեցուցիչ, և մերթ հրահանգիչ տեսարաններ լի են հոն։

Ամէնէն կարեւոր ֆէյերը՝ Բարիզ, և անոր արուարձաններըը կ'տեսնես.— 89ի Ծուցահանդէսին համը բերանը, անկէ վերջ այդ անշուք ֆէյերուն մասնաւոր ոյժ ու խնամ տարաւ. տարեցտարի ամէն տեղ. ուսումնասիրող մը միայն զարմացմամբ կ'եզրակացնէ թէ՝ հարստութեան միօրինակ ու միշտ բղխող ակունքէն միւն է այս։—Ազգային փոքրիկ յուշահանդէսներ։

Այս հաշուով, Բարիզ, տարւոյն օրերուն մեծամասնութիւնը՝ իր ֆէյին ունի, նուազ կամ առաւել կարեւոր, եղանակին ու տեղւոյն կարեւորութեան համեմատ.— Լրագիրներ կ'յայտարարեն թէ ֆէյին այսօր այս ինչ արուարձանին մէջ է.—Տասնհինգ օր վերջ միւնոյն կարաւանը, և թէպէտ ուրիշներ ալ կ'փոխադրուին տօնակայ արուարձանը. և այսպէս չարունակաբար. վերջապէս կ'մտնէ Բարիզ. այսօր այս Պուլվարին վրայ, ամաւվերջին միւս հրապարակը, կամ թաղը. գլխաւոր և բազմամարդ արուարձանները տաւարի մէջ մի քանի չրջան ունին։ Ամբողջ ժողովուրդը, հարուստ՝ աղքատ, բանուոր՝ ժառանգաձնեղ, իրենց ընտանիք ու մանկիկներով անպատճառ պիտի այցելեն հոն։ Հաճոյքն առն միշտ պակ ունի Ֆրանսացին։

Ամռնք են Գաղղիացւոց տօնը, հանդէսը, խնճոյքը։

Հոն է իրենց ուխտատեղին ուր զուարճալիք կայ.—Մայրը բազմիցս խոստումներ ըրած է իր զաւակներուն, եւ կամ երեխաարդը՝ սիրուհւոյն, կարիքը՝ իր անդամոյդ, կարկամեալ եւ կամ հիւանդագին ծնողաց, եղբօր ու քրոջ, զայն ձեռքի կառքով անգամ մը և աւելի տանելու համար Մոմարթրի և կամ Լիվալէթի փէթին և այլն։

Շատակե'ր ժողովուրդ, կ'գոչես. հազիւ ըրամաչէն, օձիքնէն իջած, հազիւ կայարանէն մուած ֆէրնին վայրը, առաջին պառաէն կ'սկսի անուշեղէններու գնումը.—Ի՞նչ համոյք Գաղղիացի մը ու հօր գոհացնել իրենց զաւակները. մրջիւնի ոտքով չարժող բազմութեան հետ կ'փոխադրուի դէպ առաջ։ Չէ հասած դեռ հրապարակը։[*]

Ռոման. ՄԵԼՔՈՆ ԱՍԱՏՈՒՐ

ՔԻԶ ՄԸ ԳԻՏԱԿԱՆ

Քիմական արքաւաորութիւն.—Նոր Հայտ մը.—Կեանքի երեսպիներն ու փիմքի-պոռիները.—Հայր մը...չիչէ ծէր։

Ժագ Լէպ, գերման նշանաւոր գիտնական մը, որ բնախօսութեան բրօֆէսօր եղած է Շիքագոյ եւ այժմ Ռաւիճֆօրնիայի համալսարանին մէջ կ'պաշտօնավարէ, այս օրերս յայտ կարեւոր յիշատակագիր մը հրատարակելով կ'ըսէ թէ՝ այն խորհրդաւոր զօրութեան տեղ, որ հաւկիթը կ'արթնցնէ ու կ'զարգացնէ, կրնայ գործածուիլ չատ պարզ բան մը... քիմիական լուծոյութ մը։ Ասիկա քիմիական արքաւաորութիւնն է, որ չատ նոր բան մ'է։ Գերման գիտնականին փորձերուն մեհնակետը կ'գտնուի զանազան թրդուրիւններու մէջ, զորս դժուար է քանի մը բառերով պատմել։ Անիկա իր փորձերը կատարած է մասնաւորապէս եգինոսի [կենդանատնկի սեռ մը, գենդ եվոլիւնէ] հաւկիթներու վրայ, որք ծովուն ջրին մէջ թողուելով իրենք իրենց արգասաւորուած են։ Գերման գիտնականը դիտեր է որ կարգ մը քիմիական նիւթեր կան որ չատ նպաստաւոր են այս արգասաւորութեան։ կան ալ որ աննպատակ կ'երեւին ձուային բջիջին աճման։ Որդերու, սայրամորթերու և Աբրօթօջներու ոչ—արգասաւորած հաւկիթները, ծովու ջրին մէջ թողուելով, զարգացման չրջանի մէջ մտած են ժամանակ մը ետք, սյսինքն բջիջները սկսած են բազմանալ, մինչ իբր թէ արգասաւորումը տեղի ունեցած կամ որ նոյն է, արու տարրն էգ տարրին հետ խառնուած, ձուլուած ըլլար։ Բայց երեւոյթը չատ կարճ տեւողութիւն մ'ունի։ Ամէնը կանգ կ'առնէ, որդնական վիճակ մը արտադրելէն առաջ։ կ'կազմէ խառնափնդոր կոյտ մը բջիջներու որք չուտով կը մեռնին։

Արդ, այն իրողութիւն թէ եգինոսի հաւկիթ մը՝ քիմիական նիւթերու ազդեցութեան ներքե՝ զարգացման չրջանի վէջ կ'մտնէ առանց նախապէս արգասաւորուած ըլլալու, կը նշանակէ թէ նոյն նիւթերն ունին նպաստաւոր ազդեցութիւն մը զորս հարկ է ուսումնասիրել։ Մ. Լէպ ի'նք կատարած է այս ուսումնասիրութիւնն եւ կ'ըսէ որ եթէ բջիջներու բազմացման նպաստաւոր նիւթեր կան, նպաստաւորներն ալ կան. թէ երբ եգինոսի ձուլ մը կ'սկսի զարգանալ ծովու ջրին մէջ, ահա այդ անոպատ նիւթերու զոյութեան համար է որ չարգասաւորութիւր, եւ թէ վերջապէս չատ հաւկիթներ ծովու ջրին մէջ իրենք իրենց պիտի արգասաւորուէին եթէ գիտցուէր թէ ո՞րոնք են միասակար նիւթերը։ Մովին ջուրը բազմացան չէ և հետեւաբար կատարելիք գործն ո'չ այնքան դժուար։ Այս ժամին եղած փորձերուն մանրամասնութեանը մէջ պիտի չմտնենք հոս։ Արդէն գերմացի գիտունն ալ կատարեալ մանրամասնութիւնները չի տար իր յիշատակագրին մէջ։ Իսկոյն իր փորձերուն արդիւնքն է, որ ահաւասիկ, երբ ծովու ջրին մէջ որոշեալ քանակութեամբ chlorure de magnésium ածելոյ, արգասաւորումը տեղի կ'ունենայ զուտ քիմիական եղանակով։ Եգինոսի ջրագասաւորած հաւկիթներ, երկու ժամ չափ այս խառնուրդին մէջ թեղուելէ յետոյ, պարզ ծովու ջրի մէջ դրուելնուն պէս, կ'սկսի զարգանալ։ Բջիջներն արգասաւորուած հաւկիթներու մէջ դիտուածներու չար ենթադրը կ'ըլլան։ Եգինոսներու յատկանչական թրթռուրները կ'կազմուին, և այս թրթռուրներ ճիշտ բնականին պէս են իրենց կերպարանքով և իրենց յօրինուածքով։ Միակ տարբերութիւնը սա է որ թիւն այն հաւկիթներուն որք կ'զարգանան, քիչ մը նուազ է քիմիական արգասաւորումի մէջ, քան բնական արգասաւորութեան մէջ։ Զարգացումն ալ քիչ մը նուազ արագ է։ Աւելորդ է ըսել որ ամէն զգուշութիւնք ձեռք առնուած ըլլալու են որպէս զի ջրին մէջ արու սերմ չգտնուի, ապա թէ ոչ՝ փորձը բանի մը պիտի չծառայէր։ Ահա այսպէս հօր պաշտօն կրնայ կատարել ...չիչ մը ելլջե՞ը պը հանելէ՞ջը։

Թերեւս ասկէ ետք աւելի որոշ բացատրութիւններ տրուին քիմիագիտութեան կատարած այս հրաշքին վրայ, բայց ամէն պարագայի մէջ, արգասաւորութեան մասին մեր կազմած գաղափարները տակն ու վրայ եղան։ Եւ արդարեւ, չի կրնար ըլլալ որ բջնական արգասաւորութեան մէջ արու սերմին ազդեցութիւնը պարզապէս քիմիական բան մը եղած ըլլայ. վասն զի վերջապէս կանգի երեւոյթներն հետզհետէ ֆիզիքական և քիմիական ազդեցութիւններու կ'վերածուին։ Ինչ որ ալ ըլլայ, սա տեսարանալի է թէ եգինոսներու հաւկիթներն իրենց մէջ կ'պարունակեն ճագերու արտադրութեան պէտք եղած բոլոր տարրերն, որք կրնան իրենց պաշտօնը կատարել հասարակաբար թէ՛ քիմիական և թէ բնախօսական արգասաւորութեամբ։ Գործն ասանկ պիտի ըլլայ նաեւ աւելի բարձր գործարանաւորութիւններու համար։

—Այո՛, կ'ըսէ գերման գիտունն, և կ'կարծէ թէ ատեաւորներու—որոցմէ ենք մեք ալ—հաւկիթներն եւս պիտի կրնան զարգանալ քիմիական ճամբով, եթէ մարդ չայողի առժամեայ կերպով մայրական արիւնէն հանել այն նիւթերն որք աննպատակ ազդեցութիւն ունին։ եթէ չայողի, կովը, ճագարը ևն., պիտի կրնան առալ գալ իրենք իրենց։ Ցեխնիկէն յետին ճիշը պիտի ըլլայ սա։ Մենք միայն իրողութիւնը նչանակելով գոհ ենք։ Շատ բնական է որ գիտնականներ ամէն կողմ ուսումնասիրութիւններ ընեն, որպէսզի ասոնց ալ ծանօթանանք։ Ամէն անհատ, առօրեայ վաստակը ապրող գործաւորէն մինչեւ մեծատունը, իրենց կարողութեան չափով փութացին օժանդակել Մ. Պաստիրքին ու կեդրոնական վարչութեան մարդասիրական մեծ ձեռնարկութեան՝ ի նպաստ որոց և կարօտելոց։ Գաւառաց մէջ առաջնորդներու յորդորանօք, հանգանակութիւններէ գոյացած գումարներ, երբեմն ալ բարեխիղճ ազգայնոց ձեռամբ մանանոյ հանգանակութիւններ, անհատական նուէրներ ամենուստեք կ'տեղային, և մինչեւ Ամերիկա և այլուր՝ օտարներու սրտերուն մէջ իսկ արձագանք կ'գտնէին այս մարդասիրական տաղտկը։ Իսկ ասդին, 60,000 տուէլ(*) բաղկացած առաջնակարգ ու բարեկեցիկ իզմիրի վիճակը, ուր երբեմն Աստիան եպիսկոպոս իր հովանաւորութեան տակ 32 գիւղ կամ 60,000 տուն ժողովուրդ ունենալը պարծանօք կ'յայտնէր, ի՞նչ բաժին ցուցուցաւ այդ որքանական մեծ ձեռնարկին յաջողութեան մէջ։ Մերթ ընդ մերթ վիճակին մաս մը ժողովուրդէն կամ գիւղի մը հասարակութենէն առաջնորդին անձին նկատմամբ եղած գանգատներուն դէմ՝ վիճակայնոց մեծ մասին իրեն համակիր ու համակիր ըլլալն առարկող Սրբազանը չէ՞ր կրնար արդեօք իրմէն համակրելի այդ ժողովուրդին նուէրներէն հաւաքածոյ մը կազմել, որով իւրովի օժանդակած ըլլար մարդասիրական ձեռնարկին. ինչի՞ վերագրելու է այս անտարբերութիւնը։

Հինգ վեց տարիէ ի վեր իզմիրի Առաջնորդն ինչ դրկած է 60,000ոց թուէն։ վիճակին մէջ չատ մը գիւղեր գիտեմ, որոց եկեղեցիներուն մէջ Հիւանդացոյի անուան պնակ կ'չրջագայի չորս հինգ տարիներէ ի վեր ամէն կիրակի առաւօտ, բայց օր մ'ալ չեղաւ որ՝ ուրիշներէ նուէրներուն նման պնակիններուն սոյն չրջագայեալ հասոյթին վրայով բան մը գրուած ըլլար լրագրաց մէջ։ Ուրեմն Հիւանդացոյի ներկայ կարօտ վիճակէն յառդրեալ, իր ամենօրեայ ապրուստէն աղքատին բաժին հանելով յանուն Հիմնադրին ազգին կարօտելոց ի նըպատակ գործածելուն միջնորդ ըլլաը։

Մինչ եկեղեցւոյ բեմէն Արժ. եկեղեցականներ, դպրոցներու մէջ պատուիրատուներ, ի լրագիրս յարգելի խմբագիրներ, ամէն օր կոչում կ'ընէին Հայ ժողովուրդին մարդասիրական զգացմանց, ինք՝ փոխանակ անոնց բարի օրինակին հետեւելու յօգուտ ազգին, կուսակցական ոգով լցուած, իր սիրտն ու դիրքը պահելու ու զօրացնելու միայն կ'աշխատէր, ժողովուրդն երկպառակելով։ Մ'ը Առաջնորդարան իրեն պէս անարդերը գտնուեցաւ, ինք որ բարեկեցիկ ու ընդարձակ Վիճակ մը առեր նասեր է՝ ու ամէն ջանք ի գործ կը դնէ զայն ձեռքէ չհանելու համար։ Հոս պարտատու, հոն թաղինք, ջաղացք, ուրիշ տեղ մ'ալ ուրիշ մը, բնաւ անհրաժեշտ կարեւորութիւն չունեցող բաներ չինել տալէն աւելի նախանձաբար չէ՞ր ազգին անմիջական պէտքերուն գոհացում տալու համար տեղի ունեցած ձգանց իւրովի օժանդակելը, ժողովուրդին թողլով իրեն վստահած գրամով իրեն պէտք եղած չէնքը չինել տալ։

Բայց այդ չէնքերուն մէջ կ'գանէր արբազանն իր հաշիւը, չէնքեր՝ որք մէյ մէկ ոսկեզօծեալ դեղահատ էին ժողովուրդը խաբելու համար։ որ սակայն իր կարծածին չափ միամիտ չգտնուելով, թեժին գործերն ու իր դիրքը ներկայ անխախտելի վիճակին հասան։ Սակայն եթէ արժան է որ ինչա մը տուժուի ինքնապատրանքու կողմէն, ազգին կրած այս ինչան ալ պէտք է որ տուժեն այն անձինք, որք տակաւին կ'յամառին պաշտպանել Առաջնորդն ու իր արարքը։

ԲԱՐԹՈՒՂԻՄԷՈՍ ՁԱՀԸՐԵԱՆ
Կեդրէ Եղեռ.

ԶՈՒՐԱՂԱԻ ԿՏՈՐՆԵՐ

Անգլիական գաղեպարներէն փոխառած

Ոգբխակ ըէ՞?

Հարուստ և ծեր հայրը (իր նոր ամուսնացած դուստրին)։— Ա՛հա, սիրելի՛ աղջիկս... չեմ գիտեր թէ՝ ասկէ վերջ ի՞նչպէս ժամանակ պիտի անցընեմ. առանց քեզի ի՞նչպէս կրնամ մնալ։

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՏԱՐԲԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ

Բ.

Ալէքսանդրիոյ մաթենադարանները

Թէ Ալէքսանդրիոյ մատենադարանին անդին գանձերուն կործանմամբ քանի երկասիրութիւնք, որ տարբերանութեան պատմութեան համար արժէքաւոր էին, կորեան՝ դժուար է ըսել։ Այս էր մեծ կորուստ գիտութեան համար, սակայն տարբերանական գործողութեանց ծանօթութիւնն բոլորովին չչնչուեցաւ այդու, զի այդ դէպքէն առաջ Ալէքսանդրիոյ և Բիւզանդիոնի գիտնականաց մէջէ սերտ յարաբերութիւն հաստատուած էր։ Ասոր իբր ապացոյց կրնայ յիշուիլ թէ Զ. դարէն սկսեալ գործնական տարբերանութիւնն հաստատուն կռուան մը ունէը ի Բիւզանդիոն։ Արաբացիք, թէև կործանեցին մատենադարանը, իսուր ժամանակի սովրեցան մարթել յաղթահարեալ ժողովրդեան կրթական տարրները, և անոնց ջանից չնորհիւ բազմաթիւ քաղաքներ գիտութեան կեդրոն եղան։ Թրանսայէ, Իտալիայէ և Գերմանիայէ զատ երիտասարդներ այս գիտական կեդրոններ դիմելով բժշկութիւն և չափագիտութիւն կ'ուսանէին։ Սպանիոյ արաբական համալսարաններէն, ուր ալքիմիականութիւն մեծ եռանդեամբ կ'ուսուցուէը, դաստիարակութիւն ծաւալեցաւ ուրիշ ազգաց ևս, և անոնց մէջ մեծապէս զարգացաւ ժԳ. դարուն։ Ահա այս լայնփոխի հաւասարանին տարբերանութեան բրոնֆէտորն։ Ֆոն Մէյէր, ապացոյց կը խոսի. «Մոտչ է թէ Նեստորականք էին որ Ծուռնական մատենագրութեան առաջին տպաւորութիւնները և գիտնական բժշկական դաստիարակութեան սերմերը հաղորդեցին Արաբացւոց, եւ անհաւանական չէ որ տարբերանութիւն ևս անոնց հասաւ նոյն աղբիւրէն»։

Դիոսքորիդես Տարբերանագէտ

Առաջին անգամ լրնելով ժԳ. դարուն մէջ Պազէլ վաստակեալ ճեռնարկեց գործածել քիմիական պատրաստութիւնները [Chemical preparations] բժշկական նպատակաց համար։ Նա տարբերանութիւնը բժշկութեան հետ կապակցող օղակն եղաւ, և այս սերտ կապակցութենէն օգտուելով դեղագործութիւնն մեծապէս զարգացաւ։ Արաբացիք կը պատրաստէին իրենց դեղերը ճշտիւ կալէնի դրութեան նպատակներն ալ կան։ Թէ երբ եգինոսի ձուլ մը կ'սկսի զարգանալ ծովու ջրին մէջ, ահա այդ անոպատ նիւթերու գոյութեան համար է որ չարգասաւորութիւր, եւ թէ վերջապէս չատ հաւկիթներ ծովու ջրին մէջ իրենք իրենց պիտի արգասաւորուէին եթէ գիտցուէր թէ ո՞րոնք են միասակար նիւթերը։ Մովին ջուրը բազմանան չէ և հետեւաբար կատարելիք գործն ո'չ այնքան դժուար։ Այս ժամին եղած փորձերուն մանրամասնութեանը մէջ պիտի չմտնենք հոս։ Արդէն գերմացի գիտունն ալ կատարեալ մանրամասնութիւնները չի տար իր յիշատակագրին մէջ։ Իսկոյն իր փորձերուն արդիւնքն է, որ ահաւասիկ, երբ ծովու ջրին մէջ որոշեալ քանակութեամբ chlorure de magnésium ածելոյ, արգասաւորումը տեղի կ'ունենայ զուտ քիմիական եղանակով։ Եգինոսի ջրագասաւորած հաւկիթներ, երկու ժամ չափ այս խառնուրդին մէջ թեղուելէ յետոյ, պարզ ծովու ջրի մէջ դրուելնուն պէս, կ'սկսի զարգանալ։ Բջիջներն արգասաւորուած հաւկիթներու մէջ դիտուածներու չար ենթադրը կ'ըլլան։ Եգինոսներու յատկանչական թրթռուրները կ'կազմուին, և այս թրթռուրներ ճիշտ բնականին պէս են իրենց կերպարանքով և իրենց յօրինուածքով։ Միակ տարբերութիւնը սա է որ թիւն այն հաւկիթներուն որք կ'զարգանան, քիչ մը նուազ է քիմիական արգասաւորումի մէջ, քան բնական արգասաւորութեան մէջ։ Զարգացումն ալ քիչ մը նուազ արագ է։ Աւելորդ է ըսել որ ամէն զգուշութիւնք ձեռք առնուած ըլլալու են որպէս զի ջրին մէջ արու սերմ չգտնուի, ապա թէ ոչ՝ փորձը բանի մը պիտի չծառայէր։ Ահա այսպէս հօր պաշտօն կրնայ կատարել ...չիչ մը ելլջե՞ը պը հանելէ՞ջը։

Թերեւս ասկէ ետք աւելի որոշ բացատրութիւններ տրուին քիմիագիտութեան կատարած այս հրաշքին վրայ, բայց ամէն պարագայի մէջ, արգասաւորութեան մասին մեր կազմած գաղափարները տակն ու վրայ եղան։ Եւ արդարեւ, չի կրնար ըլլալ որ բջնական արգասաւորութեան մէջ արու սերմին ազդեցութիւնը պարզապէս քիմիական բան մը եղած ըլլայ. վասն զի վերջապէս կանգի երեւոյթներն հետզհետէ ֆիզիքական և քիմիական ազդեցութիւններու կ'վերածուին։ Ինչ որ ալ ըլլայ, սա տեսարանալի է թէ եգինոսներու հաւկիթներն իրենց մէջ կ'պարունակեն ճագերու արտադրութեան պէտք եղած բոլոր տարրերն, որք կրնան իրենց պաշտօնը կատարել հասարապէս թէ՛ քիմիական և թէ բնախօսական արգասաւորութեամբ։ Գործն ասանկ պիտի ըլլայ նաեւ աւելի բարձր գործարանաւորութիւններու համար։

—Այո՛, կ'ըսէ գերման գիտունն, և կ'կարծէ թէ ատեաւորներու—որոցմէ ենք մեք ալ—հաւկիթներն եւս պիտի կրնան զարգանալ քիմիական ճամբով, եթէ մարդ չայողի առժամեայ կերպով մայրական արիւնէն հանել այն նիւթերն որք աննպատակ ազդեցութիւն ունին։ եթէ չայողի, կովը, ճագարը ևն., պիտի կրնան առալ գալ իրենք իրենց։ Ցեխնիկէն յետին ճիշը պիտի ըլլայ սա։ Մենք միայն իրողութիւնը նչանակելով գոհ ենք։ Շատ բնական է որ գիտնականներ ամէն կողմ ուսումնասիրութիւններ ընեն, որպէսզի ասոնց ալ ծանօթանանք։ Ամէն անհատ, առօրեայ վաստակը ապրող գործաւորէն մինչեւ մեծատունը, իրենց կարողութեան չափով փութացին օժանդակել Մ. Պաստիրքին ու կեդրոնական վարչութեան մարդասիրական մեծ ձեռնարկութեան՝ ի նպաստ որոց և կարօտելոց։ Գաւառաց մէջ առաջնորդներու յորդորանօք, հանգանակութիւններէ գոյացած գումարներ, երբեմն ալ բարեխիղճ ազգայնոց ձեռամբ մանանոյ հանգանակութիւններ, անհատական նուէրներ ամենուստեք կ'տեղային, և մինչեւ Ամերիկա և այլուր՝ օտարներու սրտերուն մէջ իսկ արձագանք կ'գտնէին այս մարդասիրական տաղտկը։ Իսկ ասդին, 60,000 տուէլ(*) բաղկացած առաջնակարգ ու բարեկեցիկ իզմիրի վիճակը, ուր երբեմն Աստիան եպիսկոպոս իր հովանաւորութեան տակ 32 գիւղ կամ 60,000 տուն ժողովուրդ ունենալը պարծանօք կ'յայտնէր, ի՞նչ բաժին ցուցուցաւ այդ որքանական մեծ ձեռնարկին յաջողութեան մէջ։ Մերթ ընդ մերթ վիճակին մաս մը ժողովուրդէն կամ գիւղի մը հասարակութենէն առաջնորդին անձին նկատմամբ եղած գանգատներուն դէմ՝ վիճակայնոց մեծ մասին իրեն համակիր ու համակիր ըլլալն առարկող Սրբազանը չէ՞ր կրնար արդեօք իրմէն համակրելի այդ ժողովուրդին նուէրներէն հաւաքածոյ մը կազմել, որով իւրովի օժանդակած ըլլար մարդասիրական ձեռնարկին. ինչի՞ վերագրելու է այս անտարբերութիւնը։

Հինգ վեց տարիէ ի վեր իզմիրի Առաջնորդն ինչ դրկած է 60,000ոց թուէն։ վիճակին մէջ չատ մը գիւղեր գիտեմ, որոց եկեղեցիներուն մէջ Հիւանդացոյի անուան պնակ կ'չրջագայի չորս հինգ տարիներէ ի վեր ամէն կիրակի առաւօտ, բայց օր մ'ալ չեղաւ որ՝ ուրիշներէ նուէրներուն նման պնակիններուն սոյն չրջագայեալ հասոյթին վրայով բան մը գրուած ըլլար լրագրաց մէջ։ Ուրեմն Հիւանդացոյի ներկայ կարօտ վիճակէն յառդրեալ, իր ամենօրեայ ապրուստէն աղքատին բաժին հանելով յանուն Հիմնադրին ազգին կարօտելոց ի նըպատակ գործածելուն միջնորդ ըլլաը։

Մինչ եկեղեցւոյ բեմէն Արժ. եկեղեցականներ, դպրոցներու մէջ պատուիրատուներ, ի լրագիրս յարգելի խմբագիրներ, ամէն օր կոչում կ'ընէին Հայ ժողովուրդին մարդասիրական զգացմանց, ինք՝ փոխանակ անոնց բարի օրինակին հետեւելու յօգուտ ազգին, կուսակցական ոգով լցուած, իր սիրտն ու դիրքը պահելու ու զօրացնելու միայն կ'աշխատէր, ժողովուրդն երկպառակելով։ Մ'ը Առաջնորդարան իրեն պէս անարդերը գտնուեցաւ, ինք որ բարեկեցիկ ու ընդարձակ Վիճակ մը առեր նասեր է՝ ու ամէն ջանք ի գործ կը դնէ զայն ձեռքէ չհանելու համար։ Հոս պարտատու, հոն թաղինք, ջաղացք, ուրիշ տեղ մ'ալ ուրիշ մը, բնաւ անհրաժեշտ կարեւորութիւն չունեցող բաներ չինել տալէն աւելի նախանձաբար չէ՞ր ազգին անմիջական պէտքերուն գոհացում տալու համար տեղի ունեցած ձգանց իւրովի օժանդակելը, ժողովուրդին թողլով իրեն վստահած գրամով իրեն պէտք եղած չէնքը չինել տալ։

Բայց այդ չէնքերուն մէջ կ'գանէր արբազանն իր հաշիւը, չէնքեր՝ որք մէյ մէկ ոսկեզօծեալ դեղահատ էին ժողովուրդը խաբելու համար։ որ սակայն իր կարծածին չափ միամիտ չգտնուելով, թեժին գործերն ու իր դիրքը ներկայ անխախտելի վիճակին հասան։ Սակայն եթէ արժան է որ ինչա մը տուժուի ինքնապատրանքու կողմէն, ազգին կրած այս ինչան ալ պէտք է որ տուժեն այն անձինք, որք տակաւին կ'յամառին պաշտպանել Առաջնորդն ու իր արարքը։

ԲԱՐԹՈՒՂԻՄԷՈՍ ՁԱՀԸՐԵԱՆ
Կեդրէ Եղեռ.

(*).—Նամակագիրն անշուշտ 60,000 հոգէ ըսել կ'ուզէ։ Մ. Խ.

դեղագործներ էին, որք ինքնօգնութեամբ և չրջահայեաց դիտողութեամբ անուանի եղան նաեւ ի տարբերանութեան։ Մինչ ասոնք և այլք իրենց նրպատակ գիտութեամբ տարբերանութեան նուիրեցին արժէքաւոր իրողութիւններ, Դեղաբանութիւնն եւս իր կարգին զարգացաւ ոչ միայն քիմիական գիտութեամբ, այլ նաեւ դեղագործական մասնաւոր հետաքրքրութեամբ։ Դեղագործութեան գլխաւոր չահն կ'կայանար՝ զուտ տարբերանութեան հետ սերտ առնչութեան մէջ։ Դեղաբանական տարբերանութեան [Pharmaceutical chemistry] վրայ ընտիր դասագրոց հրատարակութեամբ գիտական ոգին զարթեաւ դեղագործաց մէջ։ Դեղաբանական տարբերանութիւնն կարեւոր յառաջդիմութիւններ ըրաւ բժշկական գանձարանին վրայ։ ի մէջի այլոց յիշատակելի են ամմնիչ ածխանիչն [$(NH_4)_2CO_3$], ծծմբական ալքիները (K_2SO_4), ծծմբական մագնիսիա ($MgSO_4$ — հինկիլիզ թուղթ), մագնիսիոյ ածխանիչ ($MgCO_3$), անտիմոնի ալքիոյր (Sb_2S_3), ֆերրի քլորիդ (Fe_2Cl_6), ալքոլիզ սուիներ [$Pb(C_2H_5O_4)$], և այլն։

Հ. Ս. ՀԱՅՈՒԼԵԱՆ

Դուստրը.— Հոգ մի՛ ընէք, հայրի՛կ... պսակի արարողութենէն վերջ, ամուսինս ինծի խոստովանեցաւ թէ՝ տուն մը պահելու համար բաւականաչափ դրամ չէ մնացած. հետեւաբար... դուք առանց ինծի չպիտի մնաք...։

*** Աղջիկ հոգով օծառ մը !

Գործաւորուհի մը [դեղարանին ցուցափեղկին մէջ գտնուած զարդարուն օծառները տեսնելով, ներս կը մտնէ].—Պրն. դեղագո՛րծ, չորս դահեկանի օծառ կ'ուզեմ...։ Դեղագործը [քաղաքավարական հարցուածով].—Ո՞ր տեսակէն, տիկի՛ն... Վիէննա չինո՞ւածը թէ Բարիզեան անուշահոտ օծառը...։ Գործաւորուհին (կոշտօրէն).—Ո՛ր տեսակն ըլլայ թո՛ղ ըլլայ... կ'բաւէ որ՝ երկանս չպիկին աղտերը հանէ։

*** Դպրոցական քննութիւն մը.

Կրթական—քննիչ մը դպրոց մը այցելելով, կրօնագիտութեան դասի մը ատեն դասարանին աշակերտներուն հարցուց.

—«Սամսոն Փղշտացիները կոտորելու համար ի՞նչ զէնք գործածեց»։

Տեսնելով որ աշակերտներն այս հարցումին պատասխանն յիշելու կը վարանին, ուզեց անոնց քիչ մը օգնել...։ Իր ցուցամատը, իր ծնօտին վրայ դնելով, հարցուց՝

—Ասիկա ի՞նչ է...։

Աշակերտները [միաբերան].—Էշու մը կզակը...։

*** Բնախօսական բացատրութիւն մը !!

Տիկին Ժօնըըն [հանրային մեծ ճաշարան մը մտնելով, սպասաւորներէն մէկուն].—Կ'կարծէ՞ք թէ Մր. Ժօնըըը հոս է... Սպասաւորը [քիչ մը մտածելէ վերջ].—Տիկի՛ն, այդ ձեր փնտռած Մր. Ժօնըըը ծեր մա՞րդ մ'է... խոշոր ու կարմիր քիթով...։

Տիկինը.—Այո՛, ճիշտ էք. և սակայն կ'փափաքիմ որ անգամ մ'ալ իմ ամուսինս ոչ ծեր անուանէք եւ ո՛չ ալ խոշոր ու կարմիր քիթով մարդ...։

*** Սիրային ամոլ մը!!

Նոր ամուսնացած ամոլ մը հանրային պարտէզ մը այցելեց։ Պարտէզին մէկ անկիւնը գտնուած մացառուտի մը աղջեւի նստարանին վրայ առանձնացան, չի նշմարելով մացառներուն միւս մօղմը նստարանի մը վրայ մըտխող ծերունին։

Երիտասարդը.—Ա՜խ... սիրելիս... վերջապէս երջանկացանք...։

Երիտասարդուհին.— Այո՛... հոգիս...։

Երիտասարդը.—Ա՜խ... անուշս...։

Երիտասարդուհին.—Օ՜հ... քաղցրիկս...։

Երիտասարդը.— Սիրո՜ւն աղաւնիս...։

Երիտասարդուհին.— Իմ սիրո՜ւն գառնուկս...։

Երիտասարդը.— Իմ անուշի՜կ սոխակս...։

Երիտասարդուհին.—Աղուո՜ր դեղձանիկս...։

Երիտասարդը.— Օ՜հ... իմին սիրուն փիսիկս...

Երիտասարդուհին.— Իմ չարաճճի շնիկս...։

Երիտասարդը.—Օ՜հ... իմ անուշիկ ծիծեռնակս...։

Մացառներուն ետեւէն, ծերուկը զայրացած... կոշտօրէն պոռալով.

— Է՜յ... ինծի՛ նայեցէք... չի կրնա՞ր ըլլալ որ զիրար «կենդանաբանական պարտէզ» անուանէք... և կարճ կապէք։

Հաւաքեց
Ն. Մ. ՊԷՕԹԷՆԵԱՆ
Մանչեսթըր.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՔ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

Ի՞ՆՉ Կ'ԱՆՑՆԻ Կ'ԴԱՌՆԱՅ

Պուլլըր արդէն բան մը չէր արժեր։ Սըր Ջարլզ Ուօրրըն ալ փառաչըրաւ։ Թող կէսէ եղաւ Սբիօն Քօբի բարձունքէն, որուն տիրելովը պահ մը մեծ համբաւ չահած էր, բայց այս համբաւ վարդի մը չափ ալ չապրեցաւ,— կէս օր մը միայն։

Անգլիացիք ստիպուեր են ո՛չ միայն Սբիօն Քօբը պարպել, այլ եւ Դուկէլայի հարաւային կողմը քշուեր կամ քաշուեր են, անպայման կերպիւ ետ թողլով Լէտիսմիթի ազատման երթալու գործը։

Խե՜ղճ Լէտիսմիթ։ Ի՞նչ սրտաշարժ վիճակ, աչքիդ դէմը տեսնել փրկիչ ոյժն որ կուգար, ձեռքդ երկարել՝ ազատարար ձեռքը բռնելու համար, և ահա՛ ոչի՜նչ։ Լէտիսմիթի ամրոցներուն վրայէն Անգլիացիք ո՛չ միայն լսեր էին օգնութեան եկող բանակին թնդանօթներուն ձայնը, այլ և իրենց աչքերով տեսեր էին Պուլլըրի եւ Ուօրրընի ռումբերուն պայթիլը Պօէրներուն գլխուն վրայ։ Սըր Ճօրճ Հուայդ իր ձիաւորները դուրս կ'հանէ թշնամիին գիծը ճեղքելու, և դիմացէն եկող ձիաւորներուն ձեռք տալու։ Խեղճը տեղեկութիւն չունէր որ նոյն պահուն Անգլիացիք պարպեր էին Սբիօն Քօբը, և ինքն ալ՝ իր կարգին՝ ետ կ'մղուէր։

Սաղմոսերգուին խօսքերը կրկնելով, Լէտիսմիթի Անգլիացիք իրենց աչքերն համբարձեր էին դէպ ի լեռներն՝ ուստից պիտի գար օգնութիւնը։ Բայց ճիշտ ա՛յն վայրկենին ուր կ'սպասէին որ պիտի գար չեկա՛ւ օգնութիւնը։ Պապա Ժուպէռ Թաւլգլոր վար հրեց Անգլիացիները Սբիօն Քօբի կատարէն։

Ինտո՞ր ակռայ կ'կճռտեն Անգլիացիք՝ Պօէրական այս ա՛լ աւելի մեծ յաղթութեան համար։ Հում հում պիտի կուլ կուտան Թրանսվալն ալ, Օրանժն ալ, անգամ մը որ ներս մտնեն։

Ազատականաց պետերէն Մր. Լէօնարտ Քօրդնի անցեալ Գչ. ի Լինքըլըտ բանախօսելով երկարօրէն, իր անկեղծ համոզումն յայտնեց թէ Մեծին Բրիտանիոյ այս պատերազմը մեծ անիրաւութիւն մ'է, թէ իրաւախոհ կարելի էր ըլլալ Թրանսվալի անգլ. գաղթականներուն խնդրոյն համար, որք այն երկրին մէջ և այնքան կարճ միջոցի մէջ այնքան մեծ հարստութիւն դիզեր էին, թէ Թրանսվալի դէմ եղեռնական յիմարութեան գործ մ'էր Տքդ. Ճէյմսընի արշաւանքը, որ Պօէրները բոլորովին Անգլիոյ դէմ դարձուց, թէ Մր. Չէմպըրլէն բոլորովին անմեղ չէ այդ գործին մէջ, և թէ, նարգելով Մր. Կլատսդընի հետատես քաղաքականութիւնը, պէտք է առաջին պատեհութենէն օգտուիլ քաղել գործն անուշ տեղը կապելու համար, յարգելով Պօէրական երկուց Հանրապետութեանց գոյութիւնը, ևն։

Բայց Մր. Քօրդնիի խօսքերն ընդմիջուեցան նոյն իսկ իր ազատական ունկնդրաց բողոքներով, և հետեւեալ օրն Սթանտըրտ բացարձակապէս հարցուց թէ «150,000 զօրաց բանակ մը արդէն Հարաւային Ափրիկէի մէջ ունենալէն ետքը, կ'կարծէ՞ք որ Անգլիա այլ եւս յարգէ Թրանսվալի և Օրանժի գոյութիւնը։ Երկուքին Պօէր Հանրապետութիւնք պատերազմ բացին՝ գրաւ դնելով իրենց գոյութիւնն իսկ։ Կա՛մ պէտք է յաղթեն Մեծին Բրիտանիոյ, որ անկարելի է, և կամ պէտք է վրայ տան իրենց անկախութիւնը, իրենց գոյութիւնն իբրեւ ինքնօրէն կառավարութիւն։ Ասկէ տարբեր լուծում մը անհնար է որ ընդունին անգլիացի ազգը։»

Եւ իրօք, Պօէրք իրենց ազգային պատմութեան մէջ իրենց վերջին ճիգն է որ կ'ընեն։ Կա՛մ պիտի կռուին այնքան երկար ատեն և այնքան յաջողապէս որ Անգլիա ձանձրանայ, զզուի, և քաշուի, եւ կա՛մ պէտք է համակերպին անգլիական հասարակ գաղթավայրեր ըլլալու, անգլիացի կուսակալի մը վարչութեան ներքեւ։ Ելից ուրիշ հնար մը չկայ, եւ զայս գիտնալով է որ իրենց բոլոր ոյժով, իրենց բոլոր խելքով կ'կռուին։

Անգլիացի ազգին ցուցած պաղարիւնութիւնը, լուրն կորովն և անսեթեւեթ հայրենասիրութիւնն սքանչելի են։ Այսքան պարտութեանց մէկ քառորդն եթէ Ֆրանսական Բանակ մը կրէր, Բարիզ ոտք կ'ելնէր, օրուան կառավարութիւնը չատոնց կը տապալէր, Հանրապետութիւնը գուցէ կ'յինար։ Բայց անգլիացի զօրավարներուն խակութեան ալ չափ սահման չկայ։— Երբ Դուկէլայի վրայ կռիւը սաստկացեր է, Պօէրք Օրանժի, Բիմպըլիի, Մոտտըր գետի բանակետղներէն ձիերնին վազցնելով եկեր եւ ետ մղեր են Անգլիացիները։ Ի՞նչպէս եղեր է որ Լորտ Միթուէն, Ջօր. Կէթէքր եւ Ջօր. Ֆրէնչ չեն իմացեր այս շարժումները, և չեն զբաղեցուցեր իրենց դէմը գտնուող Պօէր զօրախումբերն որ անդին չերթան։

Մէֆքինկի ազատման զրոյց մը կար։ Կ'երեւի թէ Հիւսիսէն, Ռոտեսիայէն եկող Գնդ. Բըլմըրի զօրախումբն է որ յաջողեր է օգնութ քաղել այն կողմի Պօէր զօրքերուն նուաղումէն։ Բայց այս զրոյցն հաստատող պաշտօնական լուր եկած չէր մինչեւ լրագրոյս մամուլը դրուելու ժամը։

ՎԵՐՋԻՆ ԿՌԻՒՆԵՐՈՒ ՎՐԱՅ ՊՕԷՐԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ.—Յնվ. 21ին Դուկէլայի Պօէր բանակետղէն կ'գրեն. —«Երբ Ջօր. Պօթա Անգլիացւոց յառաջխաղացութիւնը կեցուց չորսօթ առտու, կ'յուսայինք որ մինչեւ Բչ. պիտի կրնայինք հանգիստ առնել, բայց կէս օրէն ետք՝ հիւսիսի անգլ. բանակետղին ըրած շարժումներէն հասկցուեցաւ որ նոր կռիւ մ'ալ տեղի պիտի ունենար։ Երբ հեղձուցիչ առաջը քիչ մը կոտրեցաւ, թնդանօթներն սկսան բուռն կրակ մ'ընել, և անգլ. հետեւակազօրքն ցրուած կերպիւ սկսաւ առաջ քալել։ Քրոնեէ և Պօթա զօրավարները կեցած էին այն բարձր բլուրներուն վրայ, ուսկից կ'անցնի Լէտիսմիթի ճամբան։ Մաուզէր հրացանները կրակի սկսան։ Զարհուրելի խառնաշփոթութիւն մ'էր այս, ուր կ'որոշուէին Լիտտիդ գունտերու սուր ձայնը, Մէտֆորտ հրացաններու ճարճատիւնը, Պօէր խորտընկէցներու փայլակները և մաւզէրներու սուլումները։ Գիշերը կռուոյն վերջ տուաւ։ Երբ արեւը ծագեցաւ, տեսնուեցաւ որ բոլոր այս եղածներն անգլ. կարգերուն մէջ մեծ միասներ առաջ բերած էին։ Հրամատար Էրնըզ Պէրմէլօ սպաննուեցաւ և զօրավարներն ալ առանց վիրաւորուելու չազատեցան, Ցվարդ-Քօբի կեդրոնական դիրքին կողմէ, ուր ուրիշ ճամբայ մը կ'անցնի բլուրներուն մէջէն, Անգլիացիք յառաջացան այն փոքր բլուրներէն որք Դուկէլայի չուրջը պատած են։ Բլուրներու երկրորդ գիծն հասան, և առանց ներքուելու՝ հոս հոն ցրուեցան։ Ցետոյ Մաուզէր հրացաններու կրակին սահմանը մտան։ Թէեւ նաւային թնդանօթք սոսկալի ռմբակոծութիւն մ'ըրին, Անգլիացիք ստիպուեցան կանգ առնել և իրենց մեռեալներն ու վիրաւորեալներն հաշուել։ Լիտտիդ գունտի մը պայթման ազդեցութենէն երկու Գիւրկըրներ և հրամատար Վիլեօէն անգիտայ ինկան։ Հրամատարին խելքը գլուխն եկաւ։

ՍԲԻՕՆ—ՔՕՐԻ ՃԱԿԱՏԱՄԱՐՏԷՆ ԱՌԱՋ.—Ջօր. Պուլլըր Դուկէլայի անցքին վրայ հետեւեալն հեռագրած է. —«Ջօր. Ուօրրըն երկու օր առաջ գրաւած դիրքերը կ'պահէ։ Իր գիծն է, 1400 մեդր հեռու, Սբիօն—Քօբի արեւմտեան զառիվայրին վրայ գտնուած թշնամւոյն դիրքը։ Այս դիրք զօր. Ուօրրընի դիրքէն աւելի բարձր է, անանկ որ անկարելի է հոտ անցած դարձածն ուշի ուշով դիտել։ Մանաւանդ որ այդ դիրքին տանող զառիվայրերը բացարձակապէս լերկ են։ Մեր զօրաց հաստատուած զառիվայրերն և բարձրութիւններն այնչափ սեպ են որ կարելի չէ անոնց վրայ թնդանօթներ հանել։ Սակայն թշնամին ռմբակոծեցինք մեր գնտաձիգներով և դաշտային թնդանօթներով, որք հետեւակազօրաց ետին բարձրկէկ գետնի մը վրայ զետեղուած էին։ Պօէրք պատասխանեցին իրենց Գրէօզօյի եւ միւս թնդանօթներով։ Այս թնդանօթի մենամարտին մէջ առաւելութիւնը մեր կողմը մնաց։ Մեր գնտաձիգ ռումբեր կ'երեւի թէ կ'իյնային Պօէրներու խրամներուն մէջ, մինչ անոնց թնդանօթները մեզ շատ ցաւցուցին կերպիւ կ'վնասէին։ Այս գիշեր պիտի փորձենք Սբիօն—Քօբը գրաւել, այն գլխաւոր բարձրութիւնն որ կը կազմէ թշնամիին ալ դիրքն, և դէմ յանդիման կ'գտնուի Դրիխարգի հուներն։ Սբիօն—Քօբ կ'իշխէ պօէրական բոլոր խրամներուն վրայ։

—Լէտիսմիթէն Յնվ. 22ին Սթանտըրտի կ'հեռագրեն. «Մեզ օգնութեան եկող զօրաց թնդանօթի որոտումներն գիշեր ցերեկ կ'լսենք։ Կ'տեսնենք նաեւ անգլ. ռումբերուն պայթելը պօէրական պատնէշներուն վրայ։ Բայց յայտնի չէ թէ զօր. Պուլլըր՝ կրցա՞ծ է ետ մղել իր առջեւ գտնուող թշնամին։ Հոս կացութիւնը միշտ միեւնոյն է։ Պօէրներու Գրէօզօները և գնտաձիգ ռումբերը մեզ միշտ կ'յիշեցնեն թէ քաղաքին պաշարումն ոչ իսկ թուլցած է։»

Թայմզ Լէտիսմիթէ նամակ մը կ'հրատարակէ որ կ'ըսէ թէ Դեկտ. 19ին դեռ 2 ամսուան պաշար կար քաղաքին մէջ։ Քոլէնսոյէ Յնվ. 18ին կ'հեռագրեն թէ 200 հոգինոց պօէրական պահակ մը որ հետազօտութիւն կ'կատարէր, Անգլիացւոց կողմէ չրջապատուեր է։ Պօէրք ունեցան չորս սպաննեալ և երեսունի չափ ալ վիրաւոր և գերի, բայց մնացեալք կրցին ազատիլ։

—Դիտելի է որ, Պօէրք իր չընտրած օտար սպայից և խորհրդականաց կարծիքներուն շատ կարեւորութիւն չեն տար։ Այդ օտարականաց տուած խորհուրդներն Պօէրք բանի տեղ չեն դներ։

ՊՕԷՐԱԿԱՆ ՌԱԶՄԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ.—Բրեդորիայէ նամակ մը սա հնարքը կը պատմէ, զոր Քրոնեէ զօրավար գործադրեր է Մակերսֆօնդայնի ճակատամարտին մէջ։ — «Պօէրք, երկու տեսակ հրացանով զինուած են, Մաուզէր եւ Մարթինի։ Մաուզէրը մուխ չունի, մինչ Մարթինին բաւական զգալի մուխ կ'հանէ։ Քրոնեէ Մաուզերով զինուած զօրքերը չարեց բլուրին ստորոտը, մինչ բլուրին կատարը գրաւուած Պօէրներով Մարթինիով կրակ ընել տուաւ։ Անգլ. թնդանօթը նշան առաւ այն տեղւոյն վրայ, ուսկից մուխը կ'բարձրանար։ Երբ բլուրն ըստ բաւականի ռմբակոծուեցաւ, անգլ. հետեւակազօրքը սուինով յարձակեցաւ։ Բլուրին 30 մեդր մնացած, Մաուզէրով զինուած Պօէրք սոսկալի կրակ մը տեղացուցին այնչափ սաստիկ ու սոսկալի որ բոլոր այդ ճամբան գերեզմաննոց մը դարձաւ Անգլիացւոց համար։»

ԱՆԳԼԻՈՅ ՄԷՋ.—Տէյլի Նիւզ պաշտօնական աղբիւրէ կ'իմանայ թէ պատերազմական նախարարն որոշած է Հարաւ Ափրիկէ ղրկել Նիզակաւորներու 17րդ, Հուսարներու 8րդ, և Տրակոններու 7րդ գունդերն որք չարժման մէջ դրուած էին։ Կ'կարծուի թէ Լորտ Ռօպէրդս յայտարարած է որ ձիերը սնուցանելու համար պէտք եղած խոտը պիտի չկրնայ գտնել։ Պատերազմական նախարարը, սովորական վճարումէն զատ, 250 ֆր. պարգեւ մը կ'խոստանայ այն թամբագործներուն, պայտարներու եւ սայլագործներուն որ հաւանին կառավարութեան հետ պայմանագիր կնքել տարի մը ծառայելու համար Հարաւ Ափրիկէի մէջ։

—Մակերսֆօնդայնի ճակատամարտին մէջ մեռնող Ջօր. Ուօչօբի կինը լրագրաց մէջ նամակ մը հրատարակելով կ'հերքէ Լորտ Միթուէնի և իր ամուսնոյն միջեւ անհամաձայնութեան մը զրոյցը. «Ամուսինս երբեք քննադատած չէ իր պետը, կ'ըսէ Տիկին Ուօչօբ։ Իր վերջին նամակին մէջ, որ Նոյմ. 29 թուականը կ'կրէր և Օրանժ Ռիվըրէ ղրկուած էր, Ջօր. Ուօչօբ այսպէս գրած էր. — Միթուէն չածանը վայրկեաններ ունի անցընելիք։ Եւ ինք կարող է գործին մէջէն ելնելու»։

ԲՐԵՏՈՐԻԱՅԷ Պրիւսէլ ղրկուած երկար նամակ մը կ'ըսէ թէ Անգլիացիք, հակառակ իրենց հերքումներուն, Տըմ տըմ գնդակները կ'գործածեն Հարաւ Ափրիկեան պատերազմին մէջ։

ՃԻՆԿՕՅԻ ՄԸ ԶԳԱՑՈՒՄՆԵՐԸ.— Ֆրանքֆուրդէր Զայթունկի Սիտնէյի թղթակիցը տեսակցութիւն մ'ունեցած է անգլ. բարձրաստիճան անձնաւորութեան մը հետ որ հետեւեալ զուարճալի յայտարարութիւններն ըրած է իրեն. «Քարեյոյսի և Նադալի Աֆրիքանտէրներուն ապստամբութիւնը պատուական բան մը պիտի ըլլայ մեզ համար։ Պատերազմին ծախքն հանած պիտի ըլլայինք, զի իրաւունք պիտի ունենանք ապստամբները կախելով անոնց ստացուածքները գրաւելու։ Երկու հանրապետութիւնները մեզ հետ միացնելէ ետք, մեկ միլիոն անգլ. գաղթականներ պիտի ղրկենք հոն։ Պատերազմն աւարտելէն ետք, Անգլիա հաշիւ պիտի տեսնէ նաեւ Ֆրանսայի հետ։ Թերեւս 1900ի աւուսումհանդէսէն ետքը թողու իր պահանջումները, բայց վերջապէս պիտի պահանջէ։ Անգլիացիք Ֆրանսացիներուն ձեռքէն պիտի առնեն անոնց բոլոր նաւերն ու գաղթավայրերը»։ Կ'յուսանք որ այս բարձրաստիճան անձնաւորութիւն իր ճենկոյի կարծիքը միայն յայտնած է և ոչ թէ արձագանգ եղած է Աւստրալիոյ հանրային կարծիքին։

ՍԲԻՐՄԷՆՍ ԲԱՆԱԿԵՏՂ, 24 Յնվ.— Սըր Ջարլզ Ուօրրըն խիստ խոհեմ ռազմագիտութեան մը կ'հետեւի։ Կը յայտարարէ թէ, եթէ պէտք ըլլայ, փոխանակ երեք օրուան, 5 օր պիտի սպասէ ամբողջապէս մաքրելու համար Լէտիսմիթի և իր միջեւ գտնուած միջոցը։ Անգլ. զօրքերուն գործածած օդապարիկը Պօէրներու արձակած մէկ ռումբէն ծակուեցաւ։ Շբ. օրուան կռուին մէջ Պօէրներու կորուստն է 21 վիրաւոր և սպաննուած։ Սըր Ջարլզ Ուօրրըն իր գործողութիւնները կ'շարունակէ, բայց շատ յամրաբար կ'յառաջանայ, որովհետեւ Պօէրները բազմաթիւ են, զօրեղ դիրքեր կ'գրաւեն և ընտիր թնդանօթներ ունին։ Ջօր. Ուօրրընի թնդանօթներն այս առտու վերստին կրակ ընել սկսան։ Պօէրք չպատասխանեցին։

ԲԻԴԸՐՄԱՐԻՑՊՈՒՐԿ.— Կ'ըսուի թէ Լորտ Տընտոնալտի զօրաթեւը 1600 հոգիով Լէտիսմիթ մտած է։ Այս լուր չհաստատուեցաւ։

— Պատերազմին այս վերջի օրերու հեռագրաց հակասութիւններն ի վեր հանելով, վիեննական լրագիրք կ'կարծեն թէ կացութեան վրայ այս պահուս որոշ գաղափար մ'ունենալ անկարելի է։ Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէ կը գրէ. «Այսու հանդերձ սա՛ տպաւորութիւնն ունինք թէ հաշտութիւնը կնքուելու վայրկենին կ'մօտենանք։ Եթէ Անգլիացիք յաղթեն ի Լէտիսմիթ, իրենց արժանապատուութիւնը փրկուած պիտի գտնէ և Անգլիոյ մէջ յաղթանակը պիտի տանի խաղաղասէրներու կուսակցութիւնը, որ չուզեր քանի մը անխիղճ մարդոց շահուն համար արի զինուորներ և սպաներ ջարդուին»։ Ուրիշ թերթ մ'ալ կ'ըսէ. «Ի՛նչ կերպով ալ աւարտին գործերը, եթէ Լէտիսմիթը Պօէրներուն ձեռքն ալ իյնայ, պետութեանց համար յարմար վայրկեանն եկած պիտի ըլլայ ի նպաստ խաղաղութեան միջամտելու»։

ԼՈՐՏ ՌՕԶՊԷՐԻԻ ՃԱՌԸ. —Լորտ Ռօզպէրի յունվ. 24ին ի Ջազամ հացկերոյթի մը մէջ հետեւեալ բանախօսութիւնն ըրաւ Հարաւ—Ափրիկեան պատերազմին վրայ. — «Այս պահուս Հարաւային Ափրիկէի մէջ մղուած պատերազմը մին է այն մեծ պատերազմներէն, զոր Անգլիա մղած ըլլայ երկար ատենէ ի վեր։ Պարոնայք, ասկից առաջ ամենեւին անգլ. այսպիսի մեծ բանակ մը մեր ափերէն հեռացած չէր։ Գիտէք որ այս պահուս մեզ հակառակ է քաղաքակիրթ և ազդեցիկ աշխարհի մեծագոյն մասի կարծիքը։ Եւ այս ալ մեծ խնդիր մ'է որ մեր աչքին առջեւ կեցած է։ Բովանդակ աշխարհին մէջ յարածուփ կարծիք մը կայ թէ այս պահուս մղուած պայքարը մեծ պետութեան մը երկու փոքր հանրապետութեանց դէմ մղած պայքարն է։ Հետեւաբար ազատութեան բոլոր պաշտպանք երկու փոքր հանրապետութեանց համակիր ու կուսակից են։ Պարոնայք, ես հոս եկած չեմ ձեզ ապացուցանելու համար թէ այդ տեսակ հետեւութիւն մը որչափ սխալ է։ Ես հոս չեկայ ձեզ յիշեցնելու թէ մեզ ո՛չ թէ ժողովրդեան մը ազատութեան դէմ է որ կ'կռուինք, այլ անոր վարչական զեղծմանց դէմ։ Այս տեսակ պատերազմի մը մէջ բնական է որ անյաջող ժամեր կ'պատահին, բայց ազգն այդ ժամերուն արիաբար գիտցաւ հանդուրժել և կորովալից կերպով ցոյց տուաւ թէ որչափ զանոնք վաղանցիկ կ'համարէր։ Մնաց որ այս պահուս զինուորական մեծագոյն ազգի մը, Աւստրօհունգարիոյ զինուորական փորձառութիւնը մեզ օրինակ է։ Այդ կայսրութիւն կ'կարծէր թէ իր նորաստեղծ մէկ գաւառ պիտի կրնար շուտով զսպել և բարեկարգել քանի մը լեռնականներ որք գէշ զինուած էին, բայց երկու կամ երեք հարիւր հազար հոգինոց բանակի մը պէտք ունեցաւ այդ բանն ի գլուխ հանել կարենալու համար։ Մեք ալ մեր կողմէ պարտաւորուած ենք կռուիլ այն տեսակ մարդոց դէմ, որք արդի գիտութեան ամենէն կատարելագործած զէնքերով զինուած են, և որոց հրամատարներն ու առաջնորդներն են ոչ միայն զօրավարներ, այլ նաեւ ցեղակից փորձառուներ, որք Եւրոպայի մէջ այս պահուս իրենց անգործ տաղանդն Հարաւ Ափրիկէի մէջ կ'փորձեն։ Բայց օտար ազգերն ինչ որ ալ մտածեն, հինն Անգլիոյ միջոցներն դեռ ամբողջապէս սպառած չեն։ Ու յետոյ չեմ կարծեր որ գտնուի ուրիշ երկիր մը որ կարենայ 120,000 հոգի իրենց բնիկ երկրէն տասն հազար քիլոմեդր հեռու փոխադրել։ Մինակ այս իրողութիւն կը բաւէ հաստատելու թէ Անգլիա այնչափ կազմալուծուած չէ, որքան կ'կարծեն ցամաքային Եւրոպայի մէջ։ Գալով ինձ, ես բնաւ այնչափ չէի հպարտացած իմ երկրիս վրայ որքան Դուկէլայի յաջորդող չաբթուան միջոցին։ Ո՛չ ոք կ'ամբաստանուէր։ Քաղաքական կուսակցութիւնք կատարելապէս անտարբեր եղած էին։ Կամ բնաւ չկար և կամ շատ քիչ էր եղած քննադատութիւնք, և անոնք ալ բնաւ կուսակցական հանգամանք չունէին։ Միւս կողմէ բուռն խիղճ մը ու փափաք մը կար մինչեւ յետին չիլինն ու անձը տալու, երկրին պէտք ունեցած մէկ ժամուն օգնութեան հասնելու համար անոր։ Ասիկայ բան մ'է. եւ խստամբերութեան ու քաջութեան այս ապացոյց, զոր ազգը տուաւ, մեր կրած կորուստները մասամբ կ'հակակշռէ։ Բայց այս պատերազմ պէտք է նաեւ իր օգուտներն ալ ունենայ, եւ մեզ սովրեցուցած խիստ դասերէն պէտք է օգտուինք։ Չեմ վարանիր յայտարարել թէ այս պատերազմ մեզի սուղի նստած պիտի չըլլայ երբ սովրեցնէ մեզ թէ մեք մինչեւ հիմա միշտ օրն օրին ապրեցանք, եւ թէ պատերազմի մէջ ալ, վաճառականութեան եւ ընդհանուր կրթութեան մէջ եղածին նման, ամէն բանի մէջ ալ գիտական եւ մեթոտաւոր ըլլալ պէտք է։ Արդ, խոստովանինք որ, մեք ո՛չ մեթոտ ունեցանք և ոչ ալ գիտական եղանք։ Եւ այսօր մեր վրայ ծանրացող գործը չափազանց ծանր է։ Պէտք է որ արիաբար, համբերութեամբ և գիտականօրէն քննութենէ մը անցընենք այն մեթոտներն որոցմով սովոր էինք մինչեւ ցարդ գործել։ Այս կէտը պէտք է նախ և առաջ գործադրել, և այս՝ այնպիսի գործ մ'է որ մեր կառավարութիւնն երկար ատեն պիտի զբաղեցնէ, և մեծ ետքն՝ ուրիշ շատ կառավարութիւններ եւս պիտի զբաղին ասով։ Պէտք է որ պատերազմէն յաղթական դուրս ելլենք։ Ցետոյ, երբ այս բան կատարուի, պէտք է որ գործի սկսինք և կայսրութիւնը գործնական հիման վրայ հաստատենք։ Պէտք է որ ապագային Բրիտանեան կայսրութիւնն առանց ճնշողական կամ սպառնական միջոցներու դիմելու, ի րագործէ մեր այն գաղափար զոր ունինք կայսրութեան վրայ, յայինքն տիպար պետութիւն մը, տիպար դըրութիւններով կառավարուած և տիպար ցեղէ մը բնակուած»։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ԵՐԷԿՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳՐԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 27 Յնվ.— Տէյլի Նիւզ կ'ըսէ թէ կառավարութիւնը խորհրդարանէն նորէն մեծկակ վարկ մը պիտի խնդրէ պատերազմական ծախուց համար։

—Միլիսներէն երկու վաշտ եւ թնդանօթաձիգ գումարտակ մը ի զէն կոչուած են։

—Ազգ. պաշտպանութեան մասնախումբը նիստ մը գումարեց որուն ներկայ գտնուեցան Գանձարանի առաջին Լորտ Արթուր Պալֆուր, պատերազմական գործոց նախարար Մարքիզ տը Լանստաուն, Ելմտական նախարար Սըր Հիքս Պիչ, և Գաղթային գործոց նախարար Մր. Չէմպըրլէն։

—Տքդ. Լէյտս յայտարարեր է թէ իր ներկայութիւն ի Պերլին կապ չունի քաղաքականութեան հետ։ Միայն վարչապետ Հօէնլօէ իշխանին դիւանագիտական հացկերոյթի հրաւէրին պատասխանած է։ Գալով Տէրութեանց միջամտութեան խնդրոյն, Տքդ. Լէյտս յարեր է թէ Պօէրք պատճառ չունին ո՛ և է մէկուն կոչում ընելու։ «Ամէն բան լաւ կ'երթայ»։

ՊՐԻՒՍԷԼ.— Լրագրաց մասնաւոր հեռագիրք կ'ծանուցանեն թէ Ջօր. Ուօրրընի զօրաբաժինը 800 սպաննեալ և 1500 վիրաւոր ունեցած ու բոլոր հրետաներն կորսնցուցած է Սբիօն Քօբի կռուին մէջ։

—Պատերազմական նախարարութիւնն ո և է լուր ստացած չէ Ջօր. Ուօրրընի կիսաբաժնին գլխուն եկած կարծեցեալ փորձանքին վրայ, որոյ մասին կ'խօսին Պրիւսէլի լրագրաց մէջ հրատարակուած հեռագիրք։ Նախարարութիւնը զանոնք անճիշտ կը համարէ։

ՊԵՐԼԻՆ.—«Նորտ Տոյչէ Ալկէմայնէ Զայդունկ» կ'ծանուցանէ թէ արտաքին գործոց նախարար կոմս Պիւլով ընդունեց Տոքդ. Լէյտսը, որ Վիլհէլմ կայսեր ծննդեան տարեդարձին առթիւ Պերլին եկած էր։

ԼՈՆՏՈՆ 26 Յնվ. — Ամսոյ 25ին զօր. Պուլլըր կ'հեռագրէ թէ զօր. Ուօրրըն գիշերը Սբիօն—Քօբը պարպեց։

—Սբէրմէնի բանակետղէն հասած այս օրուան պաշտօնական հեռագիր մը կ'ծանուցանէ թէ Յնվ. 24ի կռուին մէջ անգլ. կորուստներն են 6 սպայ սպաննուած և 13 ալ վիրաւորուած, 18 զինուոր սպաննուած, 142 հոգի վիրաւորուած, 31 հոգի ալ մէջտեղ չկան։ [Գերի եղած]։

—Պատերազմական պաշտօնատունն այսօր ոչ մէկ նոր լուր հրատարակեց Սբիօն Քօբի ճակատամարտին վրայ։ Քանի մը լրագրեր կ'ըսեն թէ Անգլիացիք նորէն պիտի փորձեն 40,000 հոգիով Լէտիսմիթը ազատել Սբիօն—Քօբի ճամբով։

— Հեռագիր մը կ'ըսէ թէ զօր. Ուօրրընի զօրքերը Դուկէլայի ալ եզրը [հարաւային կողմը] քշուած են։

—Զրոյց կ'ըլլի թէ Յվր. 23ին Մէֆքինկ պաշարումէ ազատեր է։ Պատ. Պաշտօնատունն չհաստատեր այս լուրը։

—Այսօր [Շբ.] սակարանին վիճակն հանդարտ էր։ Նոր անկում չեղաւ գիներուն վրայ։ Ընդհանրապէս աղէի օրուան գիներով փակուեցաւ։

ԻՏԱԼԻԱ ԵՒ ՎԱՏԻԿԱՆ.—Այն Իտալացիները, որ Վատիկանի եւ իտալական կառավարութեան միջեւ հաշտութիւն մը կ'երազեն, անշուշտ շատ գոհ մնացին Քարտի արքեպիսկոպոս կարգինալ Քարէչէլադրոյի բանախօսութենէն։ Կարդինալը մեծ համակրութեամբ խօսեցաւ Իտալիոյ վրայ եւ ամենուն պատուիրեց սիրել զայն։ Այս բանախօսութիւն անո՛ր համար մանաւանդ ուշագրաւ է զի Վատիկանի մէջ կարեւոր պաշտօն մ'ունի և Պապին հետ սերտ բարեկամ է։

ՍՊԱՆԻՈՅ Ծերակոյտին մէջ կոմս Ալմէնա ի կարգ հրաւիրուեցաւ, զի Մ. Նահանգաց հետ վերջին պատերազմին վրայ խօսելով պնդեց թէ սպանիական տիրապետութիւնը փրկելու համար յայտարարուած էր պատերազմը։ Կոմսը պարսաւեց նաև Սագաստայի նախարարութիւնն որ խաղաղութիւնն ստորագրեց երբ Սպանիա տակաւին միջոցներ ունէր ինքզինքը պաշտպանելու Ամերիկացւոց դէմ։ Ծերակոյտն ի վերջոյ նկատողութեան առաւ կոմս Ալմէնայի մէկ բանաձեւն որ կ'խնդրէր ճշտել զօրավարներուն եւ կառավարութեան պատասխանատուութիւնը։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Եաֆայի [Երուսաղէմ] գայմագամ անուանուեցաւ Ալայիէի (Քոնիա) գայմագամ Րէուֆ պէյ։

Սանիյէի աստիճան տրուեցաւ Իզմիրի զինուորական հիւանդանոցի պատուակալ ատամնաբոյժ Նիքոլայիտիս էֆ.ի։

Ականաւոր Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ Սպարապետութեան Դրան ընդհ. պիտոյից ճիւղին նախագահ Ֆէրիգ Ահմէտ Աֆիֆ փաշայի. Ա. կարգի Օսմանիյէ՝ Էֆգաֆի պաշտօնատան համարակալ Ծանիպ պէյի, Վճարեկ Աթէնի անդամ Մուսթաֆա Նէչէթ էֆ.ի, Թնդանօթարանի Պատերազմական Խորհրդոյ անդամ Մէհմէտ Շեվգի փաշայի և Սդամպոլ Գաւառի Զօյ-էտտին էֆ. ի. Ա. կարգի Մէճիտիյէ՝ Ծովային Խորհրդոյ նախագահ Ֆէրիգ Մէհմէտ փաշայի, և զինուորական վարժարանի գրականութեան ուսուցիչ Մազհար պէյի. Բ. կարգի Օսմանիյէ՝ Պոլսոյ նաւահանգստին վերատեսուչ Սամի փաշայի, նաւահանգստի փոխ-հրամատար Մէհմէտ փաշայի, պատերազմական դիւանի տնօրէն Հաճի Սիւնայի էֆ.ի և Ելմտական պաշտօնատան դեր-խորհրդական Հիւսնի պէյի. Բ. կարգի Մէճիտիյէ՝ Պոլսոյ Նախագահ ատենի քաղաքային Բ. ճիւղի Նախագահ Արիֆ պէյի։

Իմթիյազի ոսկի չքանշան տրուեցաւ՝ Պետական Խորհրդոյ քաղաքային ճիւղի անդամ Միւսիբիս պէյի։

Ազատարարի չքանշան՝ Պալթալիմանի ծովու բաղնեպան Ռուբէն աղայի և Ատանացի Ցարութիւն աղա Մկրտիչեանի։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՋԵԿՈՒՑՈՒՄ

Շաբաթ գիշեր, Սէլամլըգի արարողութենէն ետքը, ֆրանսական դեսպան Մ. Քոնսդան պատիւ ունեցաւ ոչ-պաշտօնապէս վեհ. Սուլթանին մասնաւոր ունկնդրութեան արժանանալու։

ԼԷՅԼԷԻ—ԳԱՏՐ.—Ինչպէս գրած էինք, չաբաթ գիշեր, Լէյլէի-Գատրի (Կուրանի իջման գիշեր) տօնը կատարուեցաւ աւանդական չքով։ Վեհ. Սուլթանը, ժամը 1 ու կէսին, փառաւոր կառքի մը մէջ բազմած, հանդիսաւոր թափորով Համիտիյէ մզկիթը գնաց, և կրօնական արարողութեանց ներկայ գտնուելէ ետքը, ժամ 3ին մօտ նոյն թափորով կայս. Պալատ վերադարձաւ։ Այս երթուդարձի միջոցին, Ն. Կայս. Վեհափառութեան դիմաց բազմած էր Արքունեաց հրամատար Ղազի Օսման փաշա։ Բարձր. Մայր Սուլթանուհին և կայս. Կանանին եւս նոյն մզկիթը կ'գտնուէին։

—Այս արարողութիւնը դիտելու համար, հիւրանոցին մէջ կ՚գտնուէին Պուլկարիոյ իշխանին հօրեղբօրորդի Զարդորսքի իշխանը, Ֆրանսական դեսպանն եւ Ա. Թարգմանը, Օսմ. Պանքայի Վարչական Ժողովոյ Նախագահ Մ. Բամպէգ, ռուսական դեսպանատան նաւային կցորդն եւ այլ բազմաթիւ օտարազգի հիւրեր, որք կայս. մեծարանաց արժանացան պալատական պաշտօնատարներու միջոցաւ։

—Ըստ աւանդական սովորութեան, շաբաթ իրիկուն Եվգաֆի Նախարարութեան կողմէ կայս. Պալատ մատուցուեցան ընտիր մրգեղէններ եւ թարմ ծաղիկներ, զարդարուն կողովներու մէջ դրուած։

—Կայս. մասնաւոր Իրատէով, նոյն գիշեր զանազան չաքարեղէններ եւ սիկառներ բաշխուեցան բոլոր ներկայ զինուորաց եւ զօրապետաց։

ՎԻԼՀԷԼՄ կայսեր ծննդեան տարեդարձին առթիւ, շաբաթ առտու գոհաբանական աղօթքներ կարդացուեցան Այնալը Զէշմէի մատրան մէջ։ Ներկայ էին գերման դեսպանն եւ դեսպանուհին, դեսպանատան եւ հիւպատոսարանի բոլոր պաշտօնեայք, Օսմ. ծառայութեան մէջ գտնուող գերման պաշտօնատարք եւ գաղթականութեան երեւելիք։ Արարողութենէն ետքը, դեսպանն ընդունեց ներկայից շնորհաւորութիւնները։ Սակայն ընդունելութիւնը շատ անշուք անցաւ, գերման կայսրուհւոյն մօր մահուան պատճառաւ։ Միջօրէէն ետքը, Վեհ. Սուլթանին կողմէ պալատական պատուիրակներ դեսպանատուն երթալով, շնորհաւորեցին դեսպանը։

—Վիլհէլմ կայսրն հեռագրաւ շնորհակալութիւն յայտնեց Վեհ. Սուլթանին, որ կայսրուհւոյն մօր մահուան առթիւ ցաւակցական հեռագիր մը ուղղած էր գերման վեհապետին։

ԶԱՐԴՈՐՍՔԻ ԻՇԽԱՆԸ, որ ուրբաթ օր մայրաքաղաքս եկած էր Սոֆիայէ, շաբաթ առտու Բերայի Սէնդ-Անդոնի եկեղեցւոյն մէջ ներկայ գտնուեցաւ եկեղեցական արարողութեանց։ Կէս օրէն յետոյ իր հետեւորդներուն եւ հիւրամեծարին ընկերակցութեամբ պտտեցաւ մայրաքաղաքիս նշանաւոր տեղերը, եւ իրիկուան մօտ, յատուկ շոգենակոյկով պտոյտ մը կատարեց Վոսփորի մէջ։

—Իշխանն ութ օրի չափ պիտի մնայ մայրաքաղաքիս մէջ։ Իր ծովային պտոյտներուն համար, յատուկ շոգեմակոյկ մը դրուած է իշխանին տրամադրութեան ներքեւ։

ՍԷԼԱՆԻԿԻ մէջ, ինչպէս գրած էինք, ելեկտրական թրամուէյ մը հաստատելու մենաշնորհն տրուած էր Սըր Ալմէտ Պորդէլէի։ Այժմ կ՚ըսուի թէ նոյն մենաշնորհ ելեկտրական թրամուէյ հաստատելու համար չէ, այլ ելեկտրական ոյժ հայթայթելու յատուկ գործարան մը հիմնելու եւ այս ոյժը ծախելու համար քաղաքին թրամուէյի ընկերութեան։ Մենաշնորհին պայմանաժամն է 50 տարի։ Սելանիկի մէջ ինքնաշարժ կառքեր բանեցնելու իրաւունքն ալ կ՚պատկանի Սըր Ալմէտի, որ պարտաւոր է յատակագիծները պատրաստուելէ չորս ամիս ետքը գործի սկսիլ եւ երկու տարուան մէջ աւարտել շինութիւնները։

ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ մասնաւոր քարտուղար Պոսնացի Մէհմէտ Բեամիլ պէյ, որ ամսէ մը ի վեր հիւանդ էր, շաբաթ գիշեր մեռաւ իր Նշան Թաշի ապարանքին մէջ։ Յուղարկաւորութիւնն երէկ կատարուեցաւ կայս. Անձնական Գանձուն ծախքով։

ՊԻԹԼԻՍԻ կուսակալ Մէհմէտ էֆ., որ ճամբայ ելած էր Պոլիս գալու համար, երէկ Իսկէնտէրունի ճամբով մայրաքաղաքս հասաւ եւ ուղղակի կայս. Պալատ գնաց։

ԹՈՒՐՔԵՒՀԷԼԼԷՆ հիւպատոսական պայմանագրի մասին Նախարարաց Խորհրդոյ տուած վերջին որոշումը Պետական Խորհրդոյ քաղաքային ճիւղին յանձնուած է այժմ։ Վերջնական պատասխանը Պայրամէն վերջը պիտի հաղորդուի Հէլլէն կառավարութեան։

ՎՈՍՓՈՐԻ ՄԷՋ ԹՐԱՄՈՒԷՅ.—Փասաարան Իսքէնտէր Թրոտ էֆ. Վերին Վոսփորի մէջ թրամուէյի նոր գիծ մը հաստատելու արտօնութիւն խնդրած է կայս. կառավարութենէն։ Այս գիծ պիտի երկարի Պէօյիւքտէրէյէ մինչեւ Ենի—Մահալլէ եւ Րումէլի—Ֆէնէր, Մէզար-Պուրունէ մինչեւ Ջուբերը, եւ Պէօյիւքտէրէյէ մինչեւ Պէնտերը։ Խնդիրը կ՚քննուի այժմ Հանրօգուտ Շինութեանց պաշտօնատան ճարտարագիտաց դիւանին կողմէ։

ՍԷՐՊԻՈՅ դեսպան Մ. Նովագովիչ Բարիզի դեսպան անուանուած է վերջնապէս։ Բայց դեսպանը դեռ ամիս մը չափ պիտի մնայ մայրաքաղաքս։ Կ՚ըսուի թէ Սէրպիոյ նախկին Նախարար Մ. Վուքային Բէլգրադի կամ Լոնտոնի սերպ դեսպան Մ. Միյատովիչ յաջորդ պիտի կարգուի իրեն։

ՑՈՐԵՆԻ գինը դարձեալ կ՚իջնէ Անգլիոյ մէջ։

ԱՒԱԶԱԿՆԵՐՈՒ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒՄ.—Աթէնքի թերթերը կ՚գրեն թէ այն Թեսալիացի հրոսախումբ, որ Բօւթա անուն աւազակապետին հրամանատարութեան ներքեւ սպստակութիւնները կ՚ընէր ամէն կողմ, Սէրֆիճէէ բաւական հեռու տեղ մը ձերբակալուեր է օսմ. զօրաց կողմէ։

ՆՇԱՆ ԷՖ. ԹԱՇՄԻՋԵԱՆ, որ տարիէ մը ի վեր փոխանորդաբար պաշտօն կ՚վարէր Տրապիզոնի հեռագրական եւ թղթատարական պաշտօնատան մէջ, այս օրերս վերջնապէս պետ անուանուած է նոյն պաշտօնատան Միջազգային ճիւղին։ Թաշմիջեան էֆ. կարող պաշտօնեայ մ՚է իր ճիւղին մէջ, եւ իր անուանումն գոհունակութիւն պատճառած է տեղւոյն վաճառական եւ գործատէր հասարակութեան։

ԴԱԴԱՐՈՒՄ.—Ցունարէն Քոնսդանդինուբոլիս թերթն օրինաց հակառակ վարուելու յանցանօք ըլլալով, շաբաթ օրուընէ սկսեալ անպայման կերպով դադարման դատապարտուեցաւ։

ԴՐԱՒՈՒՄ.—Ցոյն թերթերը կը ծանուցանեն թէ Պէրութի մաքսատունը գրաւեր է 400 հատ րէվոլվէրներ, որք անգլիական շոգենաւի մը կողմէ ցամաք կ՚հանուէին՝ առեւտրական սնտուկներու մէջ դրուած։

Բ. ԴՐԱՆ եւ Թղթատարական վերատեսչութեան միջեւ բանակցութիւն կ՚կատարուի Տէլիմ գաւառակէն մինչեւ Զօր (Սուրիա) հեռագրական գիծ մը հաստատելու։

ՆՈՐ ՄՐԱԳԻՐ.—Այնթապի բնիկներէն Հասըրճըզատէ Սամի էֆ. Մեծ Եպարքոսութեան ծրագիր մը մատուցած է, որով ինչ ինչ միջոցներ կ՚առաջարկէ Հանրային Պարտուց վարչութեան տարեկան հասոյթը մէկուկէս միլիոն ղրշ.ի չափ աւելցնելու համար։

ՄԱՔՍԱՅԻՆ իշխանութիւնք նկատելով որ Պոլսոյ կողմի վաճառականներէ ոմանք իրենց ապրանքները Ղալաթիոյ մաքսատունը կ՚հանեն եւ Ղալաթիոյ կողմի վաճառականներէ ոմանք ալ Պոլսոյ Ներքին ապրանաց մաքսատունը, եւ նկատելով որ Եգիպտոսի եւ Թուրքիոյ զանազան կողմերէ եկած օտար ապրանքները չեն կրնար ըստ օրինի Ներքին մաքսատունն հանուիլ, որոշեց որ այսուհետեւ մայրաքաղաքիս վաճառականք ըստ օրինի իրենց վաճառատան գտնուած տեղւոյն մաքսատունը միայն հանելու պարտաւոր ըլլան իրենց ապրանքները։

ՏՐԱՄԱՑԻ կառավարիչ անուանուեցաւ՝ Մուշի նախորդ կառավարիչ Մուսթաֆա Րըֆգը փաշա եւ Լիմնիի կառավարիչ՝ Հիւսէյին Բէնան էֆ.։

ԲԱՐԻԶԻ ԳԻՆԸ չափազանց վրայ գրած է Միթիլլիի մէջ, եւ մէկ սնտուկը մինչեւ 70 ղրշ.ի ծախուած է վերջերս։ Բարիզի գինն արդէն Թուրքիոյ ամէն մասանց մէջ բարձրացած է, եւ չահադէտք սկսած են մեծապէս կեղեքել ժողովուրդը։

ԳԵՏՆԱՇԱՐԺԻ սաստիկ ցնցումներ զգացուեր են վերջերս Մարաշի մէջ, արեւմուտքէ արեւելք ուղղութեամբ։ Նոյնպէս անցեալ ներ. օր եւ գիշեր Այտընի մէջ երկու անգամ սաստիկ շարժ պատահեր է, առանց վնաս մը պատճառելու։

ԿԱՅՍ. ՀՈԳԱՑՈՒԹԻՒՆ.—Շաբաթ իրիկուն Պէշիքթաշի ոստիկանապետ Հաճի Հասան փաշայի միջոցաւ քսանեւ մէկ ոչխարի միս, հաց եւ դրամական նուէրներ բաշխուեցան Պէշիքթաշի եւ շրջակայից բոլոր խեղճ աղքատաց եւ կարօտելոց։

ԲԺՇԿԱԿԱՆ վարժարանի շրջանաւարտներէն վեց բժիշկներ Գերմանիա պիտի ղրկուին, իրենց ուսումը կատարելագործելու համար։

ՍՈՒԼԹԱՆԻՅԷ վարժարանի տնօրէն Մ. տ՚Օլիս իտալերէն լրագիր մը հրատարակելու արտօնութիւն խնդրած է կայս. կառավարութենէն։

ԻԶՄԻՐԻ մէջ օդերն աղէկ երթալուն պատճառաւ, նշենիներն սկսած են ծաղկիլ։

ՀՐԴԵՀԻ սկզբնաւորութիւն մը տեղի ունեցաւ այս առաւօտ Թաթավլայի մէջ, բայց մէկ սենեակ մը միայն այրելով առաջքն առնուեցաւ։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ Նախարարութիւնը նկատելով որ գաւառային վարչութեանց հարկահաւաք պաշտօնեայք կը թերանան իրենց պաշտօնին մէջ, ամէն կողմ ծանոյց որ այս կարգի պաշտօնեայք իրենց հսկողութեան ենթարկուած նահանգներն եւ յարակից զանազան գաւառային քաղաքներն այցելեն եւ պէտք եղած կերպով քննութիւն կատարելով, իրենց տեղեկագիրները պատրաստեն ու յանձնեն գաւառային հաշուակալներու, եւ այս վերջինք ալ տէֆթէրտարներու, որք իրենց կարգին համառօտ հաշուեցոյց մը պատրաստելով պիտի ղրկեն Ելմտական Նախարարութեան։ Ելմտական Պաշտօնատունը պատասխանատու պիտի նկատէ այն պաշտօնեաները, որք այս հրահանգներուն հակառակ վարուելով, այսուհետեւ ալ թերանան իրենց այս կարեւոր գործին մէջ։

ԹՈՒՐՔ ԸՄԲԻՇ Բարա Ահմէտ, որ այս միջոցիս Բարիզի մէջ դեռ կ՚շփուի Եւրոպացի ըմբիշներու հետ, մերթ փառքի դափնիներուն մէջ յաղթական եւ մերթ բիրտ ուժին աննուաճ գերակշռութենէն ուժասպառ, Ֆրանսայի մայրաքաղաքին մէջ հոմանուհի մը գտեր է, որուն գիրգ բազուկներուն մէջ կ՚յուսայ գտնել իր սպառած ուժերուն կազդուրումը։ Իգտամ ցաւ յայտնելով կ՚ըսէ թէ Համաշխարհիկ ըմբիշն հոն պիտի թողու իր ճակտին քրտինքով վաստկած 4—500 ոսկիները։

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

Քաղաքական Ժողովը Պատրիարքարանի Ելմտացոյցը ծանրաբեռնելու կողմը չէ։

Խնայողութեան կուսակից կ՚երեւի Քաղաքական Ժողովը։

Կ՚մաղթէինք որ միշտ նոյն բանը կարենայինք ըսել Ազգ. Վարչութեան համար. զի երբեմն խոհը, շնորհուկ, նեպոտիզմ, կամ լոկ Վարչական անհոգութիւն, պատճառ եղած են անիմաստ յաւելումներու Պատրիարքարանի ծախուց վրայ։ Իր վերջին նստին մէջ, (ինչպէս ըսինք մեր շաբաթ օրուան թուով) Քաղաքական Ժողովն համամիտ չգտնուեցաւ Կրօնական Ժողովին, որ Կրօնական Տեսչի պաշտօն մը կ՚ուզէ հաստատել յանձին Տ. Սահակ աւագ քահանայի Օրթագիւղի։

Կրօնական Տեսչին պաշտօնը պիտի ըլլար միջոց տալ Կրօնական Ժողովին՝ Պատրիարքարանի Օրէնքին մէջ իրեն սահմանուած պաշտօնն արդեամբ ի գործ դնելու, որ է՝ հսկել ազգային վարժարանաց մէջ կրօնի եւ բարոյականի դասերուն պարտ ու պատշաճ կերպով աւանդման։ Որպէս զի Կրօն. Ժողովը կարենայ այս հսկողութիւնն ի գործ դնել ազգային վարժարանաց վրայ, գործադիր պաշտօնեայ մը պէտք է իրեն, թոշակաւոր։ Բայց Քաղաքական Ժողովը կ՚խորհի թէ ամէն Թաղի քարոզչին գլխաւոր մէկ պաշտօնն ալ նոյն Թաղին դպրոցին մէջ կրօնի եւ բարոյականի դասերուն աւանդման հոգ տանիլը պէտք է ըլլայ, եւ եթէ քարոզիչ եպիսկոպոսը կամ վարդապետն անհոգ է, յուսալի չէ որ Կրօնական Տեսչին այցելութիւնն ու տեղեկագրութիւնն աւելի արդիւնաբեր ըլլան նոյն Թաղին։ Օրինակի համար, եթէ Բերայի ազգային դպրոցներուն մէջ կրօնի եւ բարոյականի դասերուն հոգ չի տարուիր՝ հակառակ Տ. Հմայեակ Սրբազանի նման Քարոզչի մը ներկայութեան ու հսկողութեան, ի՞նչ պատճառ կայ ակնկալելու որ Տ. Սահակ քահանային երբեմնակի այցելութիւնն առաւել արդիւնք պիտի տայ։ Իսկ եթէ Բերայի Քարոզիչ Եպիսկոպոսն ինք անփոյթ է այս մասին, Կրօնական Տեսչին այցելութի՞ւնն է որ զն. Գերապատուութիւն պիտի մտցնէ պարտականութեան շաւղին մէջ։ Ի մի բան, քանի որ ամէն Թաղի մէջ շնորհքով եկեղեցական մը կ՚պահուի իբրեւ քարոզիչ, անոր հսկողութիւնն եւ անոր կողմէ Կրօնական Ժողովին պարբերաբար տրուելիք տեղեկութիւնը կարելի է բաւ համարիլ։ Անկէ անդին Կրօնական Ժողովն ազատ է իր յարմար դատած միջոցներն ի գործ դնելու՝ ազգային դպրոցներու մէջ կրօնի եւ բարոյականի դասերուն ոյժ տալու համար։ —Քաղաքական Ժողովոյ այս իմաստով դիտողութիւններուն Կրօնական Ժողովը պիտի պատասխանէ՝ պատճառաբանեալ առաջարկութիւն մը բերելով, եւ հաւանական է որ վերջին խօսքը մնայ Կրօնական Ժողովին, պայմանաւ որ Կրօնական Տեսչին ամսականը Պատրիարքարանի Ելմտացոյցին վրայ չբեռնաւորուի, այլ եկեղեցիներու ծախքերուն 2 կամ 3% համեմատութեամբ գանձուի Թաղերէն՝ ուղղակի Կրօնական Ժողովին ձեռամբ, ճիշտ ինչպէս եղաւ Ուսումնական Խորհրդոյ առաջարկութեան համեմատ, երբ հաստատուեցաւ Կրթական Տեսչի պաշտօնը, որուն այնքան համամիտ չէր արդէ Վարչութիւնը։

Քաղաքական Ժողովը կ՚ըսէր ու կ՚ըսէ թէ Թաղային դպրոցներուն վրայ հսկելու համար իւրաքանչիւր դպրոցին իր Տեսուչը կայ, Հոգաբարձութիւնը կայ, եւ Թաղական Խորհուրդը կայ։ Ասոնց ամէնուն ալ վրայ Ուսումնական Խորհուրդը կայ, որուն անդամները գիտնական բազմաթիւ ըրած է Օրէնքը, որպէս զի պարբերաբար շրջին Թաղերը, եւ քննել պէտք եղած բաներն անձամբ քննեն իմանան։ Ուսումնական Խորհուրդն ինքն արդէն Տեսուչ Խորհուրդ մ՚է, ի՞նչ պէտք ունի Տեսուչի։ Եթէ շատ մասնաւոր քննութիւն մ՚ունենայ կատարելու, ահա՛ իրեն համար մասնաւոր քարտուղար մը ունի, կրնայ զայն գործածել։ Ի՞նչ իշխանութիւն կրնայ ունենալ Կրթական Տեսուչը, եթէ ոչ՝ քննել, իմանալ, եւ Ուսումնական Խորհրդին գալ իմացնել։ Բայց այնչափ ինչ Ուսումն. Խորհրդոյ անդամներն իրենք ալ կրնան կատարել։ Երբ ազգային դպրոցներն այցելելու հոգը թոշակաւոր պաշտօնէի մը կ՚թողուն, իրե՞նք ի՛նչ պիտի գործեն։ —Այսպէս կ՚հարցնէր Քաղաքական Ժողովը, բայց որովհետեւ Ուսումնական Խորհուրդը շատ կ՚պնդէր, ընդունեց Քաղաք. Ժողովն որ Կրթական Տեսչին ամսականը գանձուի Թաղերէն՝ իւրաքանչիւր դպրոցին ծախքին 100էն 2 (կամ 3) համեմատութեամբ։ Թաղերն այնքան քիչ յօժարութիւն ցոյց տուին այս չնչին գումարը վճարելու, որ Ուսումնական Խորհուրդը Վարչութենէն խնդրեց որ հաւաքումը Պատրիարքարանի Ելմտական Դիւանին ձեռամբ կատարուի։ Վարչութիւնն հաւանեցաւ, բայց դարձեալ Կրթական Տեսուչն ամսականի երես չէր տեսներ։ Վերջապէս, Ուսումնական Խորհուրդը խնդրեց Քաղաքական Ժողովէն որ Կրթական Տեսուչը Պատրիարքարանի ամսականաւոր պաշտօնեայ մը նկատուի, որուն թոշակը վճարուի Կեդրոնական Սնտուկէն, պայմանաւ որ Թաղերուն բաժինը Թաղերէն Քանչէլէրիային հետ մէկ տեղ գանձուի. «Ա՛դ չըլլար», պատասխանեց այս անգամ Քաղաքական Ժողովը, պնդելով իր նախկին որոշման վրայ թէ Կրթական Տեսուչն իր ամսականը Թաղերէն առնու, եւ բեռ չըլլայ Պատրիարքարանի Սնտուկին վրայ։ Այս որոշման հետեւանքը կարծենք այն պիտի ըլլայ որ Կրթական Տեսուչը ժամավաճառութիւն պիտի սեպէ իր պաշտօնը, եւ պիտի հրաժարի, ամենօքը դպրոցին վարժապետութիւնն աւելի շահաբեր գտնելով քան բոլոր դպրոցներուն մէկէն Տեսչութիւնը։

Մեր կարծիքով, Կրթական Տեսուչն օգտակար պաշտօնատար մը կրնայ ըլլալ՝ եթէ Ուսումնական Խորհրդին տեղեկագիր մատուցանելէն աւելի ընդարձակ իրաւասութիւն մը ունենայ, եթէ իր թոշակը Կեդրոնական Սնտուկէն ստանալով՝ կարող ըլլայ Թաղականներուն ձեռքը նայելու. զի քանի որ ինքն ալ Թաղային դպրոցի պաշտօնեաներուն պէս նոյն Թաղային սնտուկին պիտի անկէ իր աչքը, պաշտօնական անկախութիւնը չի կրնար ունենալ։ «Դրամն ո՛վ կուտայ, խօսքն անոր քով կ՚վերջանայ»։ Թաղային դպրոցներուն դրամը Թաղերն իրենք կուտան, եւ երբ Կրթական Տեսչին ամսականն ալ իրենք տան, ո՞ր աստիճան կարեւորութիւն կ՚ընծայեն անոր դիտողութիւններուն։ Ուրի՛շ բան՝ եթէ Ուսումնական Խորհրդին անդամներն իրենք պարբերաբար այցելով դպրոցները, հսկեն, նային, ստուգեն թէ ո՛ր աստիճան ճշտութեամբ կ՚գործադրուի Կազմական Կանոնագիրը, եւն։ Իբրեւ անկախ մարդիկ որք անձնական ակնկալութիւն չունին այս գործին մէջ, Ուսումնական Խորհրդոյ անդամք աւելի հեղինակութեամբ կրնան խօսիլ Թաղերուն։ Իր արդի ձեւին մէջ, Կրթական Տեսչութիւնն հեղինակութենէ զուրկ պաշտօն մ՚է։—Կամ գէ՛թ այսպէս կ՚ըսէ Քաղաքական Ժողովը։

—Ամեն. Ս. Պատրիարքը շաբաթ օրն հեռագրաւ շնորհաւորեց Ն. Ս. Օծութեան Ամենայն Հայոց Ս. Հայրապետին անուան տօնախմբութիւնը։

—Երէկ, կիրակի, 16 յունուար, տարեդարձն էր Շամախու [Կովկաս] սարսափելի երկրաշարժին [1872ին], յորում քանի մը հազար բնիկներ, ընդ որս բազում Հայեր, փլատակաց ներքեւ մնացին։ 18 տարի ետքը Կովկաս նմանօրինակ աղէտ մը կ՚մատնուի, այս անգամ քիչ մը վարի կողմէն այն ...սեան բարձրաւանդակին, այն է՝ Ախալքալաքի կողմը։

—Ամեն. Ս. Պատրիարքը Շր. գիշեր Պատրիարքարան մնալով, երէկ առաւօտ ներկայ գտնուեցաւ Մայր Եկեղեցւոյ արարողութեանց եւ օրուան տօնին վրայ քարոզ մը խօսեցաւ։

—Ինչպէս ծանուցած էինք արդէն, Ենի-Գաբուի եկեղեցւոյն աւագերէց բարեկիրթ Տ. Խաչատուր քահանայի մահուան տարելիցն ըլլալով, Թաղին քարոզիչ Տ. Վահան Ծ. Վ. Ցակոբեան երէկ հանդիսաւոր Ս. պատարագ մատոյց եւ օրուան տօնը պատարագէ վերջ, հանգուցեալ Աւագերէցին ծանօթ բարեմասնութիւնները գովեց, եւ այս առթիւ ցաւօք յիշեց ժողովրդեան կողմէ անոր յիշատակին նկատմամբ ցոյց տրուած անտարբերութիւնը։ Ցաւարտ պատարագին հոգեհանգստեան պաշտօն կատարուեցաւ։ Մինչ ազգն յարգանքի արժանաւոր ցոյց մը կ՚ընէ՝ գէթ տարին անգամ մը հոգեհանգստեան պաշտօնով փառաւորելու անոր յիշատակը, ծխականներու զարմանալի թուեցաւ որ իր ընտանիքի անդամներէն եւ ոչ մին հաճած էր ներկայ գտնուիլ արարողութեանց։

—Փորակէօզեան կտակի յանձնաժողովի անդամներէն ոմանք Շր. օր Ամեն. Ս. Պատրիարքի բնակարանին մէջ խորհրդակցութիւն մ՚ունեցան, Որբանոցի շինութեան մասին։ Կ՚յուսացուի որ յառաջիկայ գարնան գործի ձեռնարկուի։

—Շր. օր Պատրիարքարանի յարաբերական դիւանի տեսուչ Խաչատուրեան Կարապետ էֆ.ի անուան տօնախմբութիւնն ըլլալով, Պատրիարքարանի պաշտօնէութիւնն եւ ծանօթ եկեղեցականներ ու աշխարհականներ իրենց շնորհաւորութիւններն յայտնեցին։ Կարապետ էֆ. Խաչատուրեան շուրջ 40 տարիներէ ի վեր իր խղճամիտ պաշտօնավարութեամբ իրաւամբ արժանացած է ամէնուն համակրանաց։

—Վաղը Կրօնական Ժողովն եւ Նպաստից յանձնաժողովն ի նիստ հրաւիրուած են։

—Կ՚լսենք թէ Ղալաթիոյ եկեղեցւոյն քարոզիչ եւ Սսոյ միաբան Տ. Եղիշէ Ծ. Վ. Գալֆայեան, հրաւիրմամբ Ազգ. Պատրիարքարանի, կ՚պատրաստուի Սիս մեկնիլ, ընտրական գործողութեանց ներկայ գտնուելու։

—Խարբերդէ կ՚գրեն մեզ.— «Բալուի բնիկներէն Գաբրիէլ եւ Թումիա ***եանները [հայր ու տղայ] մօտերս եկեղեցական անխախտ սուրբ օրէնքներուն ծաղրելի փակագիծ մը բացին։ Յիշեալ կինն որ իր երիկը վերջերս կորսնցուցած էր, երբեք որբիկներովը միասին տագրոջը[Գաբրիէլին]հետ կեղծ ամուսնութիւն մը հրատարակեց երկու միջնորդներու հնարամիտ գաւուլը. հիմա երկու ամոլները սրտի հանդարտութեամբ կ՚կենակցին։

«—Ուրիշներ ալ քմահաճ կերպերով օրէնքներու անեղծ թերթերը կը շրջմրջեն իրենց մատներուն տակ. ոմանք կիներնին անպայման կերպով թողուցած են, ուրիշներ ազգայիններու հետ կ՚ամուսնանան... մէկ խօսքով ընտանեկան սէրն աղտոտած է թէ՛ հոս եւ թէ գիւղերը։

«—Վերջերս շատ մը ազգայիններու վերադառնալը տեսնուեցաւ Ամերիկայէն իրենց մայրենի տնակը, որք տասնեակ տարիներ ամերիկեան փողոցները կ՚դեգերէին։

«—Նախորդ տարիներու բաղդատմամբ ամուսնութիւնները խիստ շատ եղան այս տարի։»

ՀԵՌԱԳՐԵՐ

ԲԱՐԵՑՈՑՍ, 27 Ցնվ. Թայմզի կ՚հեռագրեն թէ Աֆրիքանտէրներու քանի մը ազդեցիկ անդամները Անգլիացւոց վճռական մէկ յաղթութեան կ՚սպասեն, ի նպաստ խաղաղութեան բոլոր ջանքերնին թափելու համար։

ԲԵՆԴԵՐՍՊՈՒՐԿ.—Աֆղանիստանի էմիրն հրամայեց Հերաթէն Քուշքա տանող բոլոր ճամբաներն անանցանելի ընել եւ սահմանագլխի պահակազօրքն ալ ստուարացնել։

ԲԱՐԻԶ.—Արտաքին գործոց նախարար Տէլքասէ մօտերս չինական խնդրոյն վրայ դեղին տետրակ մը պիտի հրատարակէ։ Այս տետրակ պիտի պարունակէ մինչեւ հիմա Չինու եւ Ֆրանսայի մէջ փոխանակուած բոլոր քաղաքական խնդրոց բանակցութիւնները։

ՀՈՆԿ-ՔՈՆԿ.—Ծովապատակներ Քանդոնի օտար վաճառատուններէն փրկանք կ՚պահանջեն, հակառակ պարագային սպառնալով օդն հանել անոնց վաճառատունները։ Գերմանական Իլթիս թնդանօթակիրը հեռագրաւ Շամին կանչուեցաւ։

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳՐԵՐ

ՆՈՐ ՅԱՂԹՈՒԹԻՒՆ ՊՕԷՐԱՅ

ԼՈՆՏՈՆ, 28 Ցնվ.—Զօր. Լուքա Մէյեր յանկարծակիի բերաւ անգլ. ջոկատ մը եւ անոնցմէ 20 հոգի սպաննեց ու 15 հոգի գերի բռնեց։

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳՐԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 29 Ցնվ.—Կ՚հաստատուի թէ Զօր. Պուլլէրի բանակը Դուկէլա գետէն անցնելով ետ քաշուեցաւ, առանց նոր կորուստներ ունենալու։

—Պօէրք վերսկսան բուռն կերպով ռմբակոծել Քիմպըրլին։

—Մէֆքինկի ազատման մասին երէկի զրոյցը չհաստատուեցաւ։

ԲԱՐԻԶ.—Ֆրանսական 28 նահանգներու մէջ երէկ տեղի ունեցան ծերակուտական ընտրութիւնք։ Ընտրուեցան 106 ծերակուտականներ, որոց 99ը հանրապետական, երեքն Ազգայնական եւ չորսն յառաջդիմական կուսակցութեանց կ՚պատկանին։ Զօր. Մէրսիէ Լուար Էնֆէրիէօրի մէջ ընտրուեցաւ հանգուցեալ միապետական Շէնլոնկի տեղ։ Ֆրէսինէ ընտրուեցաւ Սէնի նահանգին մէջ։ Ո՛ եւ է դէպք չպատահեցաւ։ Ամէն տեղ հանդարտութիւն կ՚տիրէր։

ՕՏԵՍՍԱ.—Թուրքեստանի կուսակալ եւ ընդհ. հրամանատար Զօր. Տուխովսքի եւ Կովկասիոյ կուսակալ եւ ընդհ. հրամանատար Կոլիցին իշխան Բեդերսպուրկ կանչուեցան։

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

Գինները Շր. օրուան պէս են գրեթէ եւ Թրանսվալը հոս կ՚գնեն 56 ու կէս ֆրանք։

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնս. Մէռ. Դ.	Օ. Ո.	25 03
Ամէնէն բարձր գին	»	25 05
Ամէնէն վար գին	»	25 01½
Րումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	124 3/8
Ամէնէն բարձր գին	»	124 3/4
Ամէնէն վար գին	»	124 1/8

ԲԱՑՈՒՄ Դեկտ. 17/29

Օսմ. Քոնս. Մէռ. Դ. Օ. Ո.		25 04½
Րումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	124 50
Քրէտի Ժէնէրալ ՕԹԹ.Մ. Օ. Ո.		235 —
Թրամուէյ բաժնեթ.	ղրշ.	695 —
» Ժուիսանս	»	— —
» պարտաթ.	Ֆր.	483 —
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ.	Օ. Ո	4 20
Տէրքոսի Ջուրի Ընկ.	Ֆր.	298 —
Քարափ Իզմիրի	»	— —
Քարափ Կ.Պոլսոյ	»	474 —
Սոս. ՕԹ. Շանծ է Վալ. Ա. Ո.		— —
Անատոլուի Երկթ. պարտթ.	»	— —
» » բժնթ. Ա. Ո.		— —
Եգիպտ. Քրէտի Ֆոնսիէ	»	— —

ՍԹԻԼԱՆՔ

Քոնսոլիտէ մէկ օրուան	Օ. Ո.	— 70
« ութ օրուան	»	2 20
Րումէլի Երկթղ. »	Ֆր.	— —

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

20 ֆրանքնոց	ղրշ.	87 27
Անգլիական ոսկի	»	110 15
Բօլ Էմբէրիալ	»	90 10
Մէճիտիէ արծաթ	»	108 03
Քրիմիս	»	51 10
Մէթալիք	»	94 10
Րուպլ Թղթադրամ	»	8 55

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	ղրշ.	110 07½
Բարիզ 3 »	Ֆր.	22 85
Ֆիորին ժամառ	ղրշ.	21 82

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 27 Ցունվ.

Օսմ. Քոնս. Մէռ. Բ.	Ա. Ո.	46 —
» » » Գ.	»	25 87
» » » Դ.) բաց.	»	22 63
) գոց.	»	22 63
Փոխառութիւն Գասալա	»	— —
» Օսմ. 3½%	»	— —
Տէֆանս Լօն, Նոր փոխ".	»	— —
Օսմ. կայս. Պանքա	»	12 50
Այտընի Երկաթուղի	»	10 —
Եգիպտական միացեալ	»	105 —
Անգլ. Քոնսոլիտէ	»	100 87
Իտալական	»	— —
Հէլլէնական 5%	»	40 50
Մօնօբոլ Հէլլէնական 4%	»	46 50
Ռանթ » 4%	»	34 50
Պուլկ. Փոխառ. 6% 1888	»	— —
» Նոր » 6% 1892	»	87 —
Փոխան. Բարիզի վրայ	»	25 46¼
Դրամազեղչ		— —

ՊԵՐԼԻՆ, 27 Ցունվ.

Օսմ. փոխառութիւն 1888 մարք		— —
Րումէլիի Երկաթուղի	»	122 50
Անատ. Երկ. պարտաթուղթ	»	— —
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20 320

ՓԱՐԻԶ, 27 Ցունվ.

Օսմ. Քոնս. Մէռ. Դ.) բաց.	Ֆր.	23 10
) գոց.	»	23 10
» » Բ.	»	— —
» » » Գ.	»	26 10
Օսմանիյէ	»	— —
Րումէլիի Երկաթուղի	»	126 —
Օսմ. կայս. Պանքա	»	565 —
Ֆրանս. Ռանթ 3%	»	100 02
Քրէտի Լիօնէ	»	1017 —
Պանք տը Բարի	»	— —
Իտալական Ռանթ	»	93 15
Սպանիական արտաքին	»	68 32
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 180
Դրամազեղչ	»	— —

ՎԻԷՆՆԱ, 27 Ցունվ.

Փոխան. Բարիզի վրայ	քրօ.	— —
» Լոնտոնի վրայ	»	242 20
Րումէլիի Երկաթուղի	»	126 59
Օսմ. Ռէժի	»	138 —

ՀՈՎԱՆՈՑՆ՝ ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ

Էն անհրաժեշտ պէտքերէն մէկն է հովանոցը, մանաւանդ արդի անձրեւոտ եղանակին համար։

«Վաղեմի՝ հովանոցավաճառ Ղալաթիոյ» ՄԻՀՐԴԱՏ Վ. ՀԱՑԿԱԶՆ կը խնդրէ պէտք ունեցողներէն անգամ մը աչքէ անցունել իր հովանոցները եւ հինցած հովանոցները նորոգելու համար՝ կերպասներ։ Գիները, բաղդատաբար աժան։ Ղալաթիոյ կամուրջին դէմ 9 թիւ։

Մ. Գ. ՍԱԼԵԱՆԻ
ՀԱՄԱՌՕՏ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱԶԳԱՑ

	Ղրշ.
Արեւելեան հին ազգեր (Ա. մաս)	4
Յոյնք եւ Միջին Դար (Բ. եւ Դ. մասեր)	5
Արդի եւ ժամանակակից Պատմութիւն (Ե. եւ Զ. մասեր)	5

Պատրաստուած համաձայն ազգային կրթական ծրագրի։

Կեդրոնատեղին է Մատթէոսեան տպարան, կ՚գտնուին նաեւ ուրիշ գրավաճառներու քով։ 6—2

ԸՆՏԻՐ ԳԻՆԻՆԵՐ

ՍՈՒՔԻԱՍԵԱՆ ՄԱՌԱՆ

Ղալաթիա Եուսուֆ Իզզէտտին խան թիւ 2, եւ Մաքրիգիւղ Խնամիրեան Միհրան էֆ.ի մթերանոցը.

Սուքիասեան էֆ.՝ ծանօթ Հայ գինեգործը, այս ձմեռ եւս ի վաճառ հանած է նախորդ տարիներէ աւելի ընտիր տեղական գիններ՝ սպիտակ եւ կարմիր, զեղչեալ գիներով։

Սուքիասեան գիններու յատկութիւնը վկայեալ է արդէն համբաւաւոր բժիշկներու կողմէ, կ՚արժէ գործածել Նոր Տարւոյ սեղաններու վրայ, նոր ոյժ եւ ոգեւորութիւն ստանալու համար։ 20—13

ԹՂԹԱՎԱՃԱՌ

ՎԱՀՐԱՄ Տ. ՏԷՐ-ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ

Պատիւ ունի ծանուցանելու արգոյ հասարակութեան թէ Պոլիս, Սուլթան-Համամի բաղնիքին կից, թիւ 76 նախկին Գօրանեան թղթավաճառատունը, որ արդէն բոլորովին իր հաշւոյն փոխանցուած է, դրուած է նոր ուղղութեան մը մէջ եւ կ՚պարունակէ գրական պիտոյից վերաբերեալ Եւրոպական ընտիր եւ ճոխ ապրանքներ, հաշուետումարներ, թղթակցութեանց (քօփի) եւ այլ զանազան տետրակներ, Նոր տարւոյ շնորհաւորութեան քարտեր, պատի եւ գրպանի օրացոյցներ եւլն։

Վաճառատունս կ՚ստանձնէ նաեւ Տպագրական, վիմագրական եւ կազմարարական վերաբերեալ ամէն տեսակ յանձնարարութիւններ, զորս պատրաստ է կատարել ամենայն փութաջանութեամբ եւ ճշտապահութեամբ։

Վաճառատանս առաջին նպատակն է ըստ ամենայնի գոհացնել իր արգոյ յաճախորդներն, այնու վստահութեամբ որ ինքն ալ փոխադարձաբար պիտի վայելէ անոնց քաջալերութիւնը։ 20—12

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԵՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 13,959,969
ՀԱՍՈՅԹ 1898 ՏԱՐԻՈՅ 2,954,793

ՆՈՐԹՀԸՐԸՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 5,303,700
ՀԱՍՈՅԹ 1898 ՏԱՐԻՈՅ 1,129,500

Ընկերութիւնք իրենց Կ. Պոլսոյ միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ կ'առաջարկեն ամէն կարգի ապահովագրութիւններ ընդդէմ Հրդեհի, աւելի օգտակար եւ աւելի դիւրագին պայմանով քան ուրիշ ամէն ընկերութեանց հաշիւը. բաղդատաբար այն չափազանց ապահովութեան զոր կ'ընծայեն իրենց դրամագլխոց մեծութեամբ եւ իրենց պահեստի մթերեալ գումարներուն առատութեամբ. —Նաեւ երբ աղէտքը իրենց հասած—ութեան, միայն Հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ. վճարած վնասն 31,000,000 Անգլ. Ոսկին կ'անցնի.

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
«ՄԱՐԻԹԱՅՄ»

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 500,000 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 110,000

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ չոգենաւաց եւ առագաստանաւաց մէջի ապրանքներն եւ դրամածրարները խիստ օգտակար պայմանաւ. Գնաց ե ալլոց վրայ տեղեկութիւն առնել ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ Թիւ 21 և 22 կր. սենեակներն, առ. ԴԱՌՆԻԿ Յ. ՄԵՐՈՒԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց.

ՓԱՌԱՒՈՐ ԱՆՑԵԱԼ ՄԸ

Քառասունըմէկ տարիէ ի վեր — այո՛ ճիշտ քառասունըմէկ տարիէ ի վեր Եւրոպայի ու Ամերիկայի մէջ ՔԻՆԻՈՒՄ ԼԱԲԱՐՐԱՔ Quinium Labarraque անուն գինը կը գործածեն, ապահով կերպով ու հիմնապէս բուժելու համար անարիւնութիւնը ու ամէն կարգի տենդերը (սըթմա). Նաեւ հիւանդութենէ ապաքինողներուն եւս ՔԻՆԻՈՒՄ ԼԱԲԱՐԱՔ կ'ուտան, որպէս զի անոր շնորհիւ շուտով կազդուրուին, զօրանան ու իրենց առողջական ոյժն ու կորովը վերստանան: Եւ քառասունըմէկ տարիէ ի վեր այս գեղ իր վրայ գրաւած յոյսերը կը պսակէ մեծ յաջողութեամբ եւ օր ըստ օրէ կ'աւելցունէ իր վրայ վստահութիւնը բժիշկներուն ու հիւանդներուն: Եւ այս յաջողութիւն այնպիսի միջավայրի մը մէջ, ուր ինչպէս. բարար ամէն օր կը ծնին ու կը մարին հազարաւոր երեւոյթական կազդուրիչ դեղեր:

Եւ ինչո՞ւ այս արտակարգ յաջողութիւն ՔԻՆԻՈՒՄ ԼԱԲԱՐԱՔԻ, անոր համար որ ամէն ճաշէ վերջ փոքրիկ գաւաթ մը, ՔԻՆԻՈՒՄ ԼԱԲԱՐԱՔ գործածելով հիւանդութենէ ակարացած անձինք քիչ ատենէն կը վերստանան իրենց ոյժն ու կորովը: Այս գեղ հինցած եւ յամառ հիւանդութիւնները, անարիւնութիւնը ու տենդը (սըթմա) ապահովապէս կը բուժէ եւ անոնց վերադարձը կ'արգիլէ:

Այս գեղ Քինքինայի ամբողջ յատկութիւններէն զատ, շատ մը կազդուրիչ նիւթեր եւս պարունակելուն համար, ախորժաբեր ըլլալէն անհամեմատ ազդեցիկ է:

Գաղղիոյ բժշկական ակադեմիին անունով որ ՔԻՆԻՈՒՄ ԼԱԲԱՐԱՔԻ շնորհիւ բազմաթիւ վտանգաւոր հիւանդութիւններ կը բժշկուին, առանց վարանելու գնահատեց զայն—ինչ որ հազուադէպ պատիւ մ'է—. եւ յանձնարարեց ամեն երկրի հիւանդներուն՝ վստահաբար գործածել զայն. ուրիշ կազդուրիչ գեղերէն ոչ մէկն արժանացած է այս պատւոյն: Տկարակազմներ, եւ հիւանդութեան, չարաչար աշխատութեան ու գեղծման հետեւանքով տկարացած անձինք, արագ մեծցող պատանիներ ու օրիորդներ, տղաբերքէ ելած կիներ, ծերեր, հիւանդութենէ ապաքինողներ եւ տենդի (սըթմա) ենթարկուողներ, անհրաժեշտ է որ գործածեն ՔԻՆԻՈՒՄ ԼԱԲԱՐԱՔ Quinium Labarraque.

ՔԻՆԻՈՒՄ ԼԱԲԱՐԱՔը խիստ լեղի է. ինչ որ կապացուցանէ թէ անոր բաղադրութեան մէջ անխառն Քինքինայի առատ հիւթ կայ. ասոր համար խիստ ազդեցիկ է: Կը ծախուի կէս շիշը 3 եւ մէկ շիշը 6 ֆրանքի, մայրաքաղաքիս եւ գաւառներու մեծ դեղարաններուն ու մթերանոցներուն մէջ: Կեդրոնատեղի Մէզոն Լ. Ֆրէր Ժագոպ փողոց Թիւ 19, Բարիզ. Maison Frere, 19, Rue Jacob, Paris.

5

ԿԱՐԴԱՑԷ՛Ք, ԵԹԷ ԿՆԵՂՈՒԻՔ ՋՂԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԷ

Ամէնէն չնչին պատճառով, շատ անգամ ջղային հիւանդութեան կ'ենթարկուի մարդ և եթէ կարեւորութիւն չտալով անփոյթ գտնուի ինքզինք դարմանել տալու, հիւանդութիւնն աստիճանաբար կ'յառաջանայ և մինչեւ իսկ ապագայ զաւակներուն կ'փոխանցուի: Լուսնոտները կաթուածահարներն և ուրիշ ջղային հիւանդութենէ տառապողներ կամ այն է որ իրենց ծնողացմէ ժառանգած են սոսկալի հիւանդութիւնն և կամ հիւանդութեան նոր սկսած ատեն կարեւորութիւն չտալով անոր, իրենց այսօրուան դժբախտ վիճակին հասած են:

Ջղային հիւանդութեանց ամէն տեսակն ալ շուտով կ'բժշկուի, եթէ հիւանդը կանոնաւորաբար գործածէ ՎԱԼԷՐԻԱՆԱԹ ՏԱՄՕՆԵԱՔ ՏԸ ԲԻԼԻՒԼՕ անուն աշխարհահռչակ դեղը:

Այս դեղ անմիջապէս կ'հանդարտեցնէ ջիղերն և ջղային հիւանդութեանց ամէն տեսակն արագ և վերջնականապէս կ'բժշկէ: Անքունութիւնը քնաշրջիկութիւնը, կէս գլխուցաւը, անդամալոյծութիւնը, խեղութիւնը, մռայլոտութիւնը, խօսելու անկարողութիւնը, ցասկոտութիւնը, ջղային հազը, սրտի բաբախումը, մարելիքը, զբաղմունք, կանանց սովորականի անկանոնութիւնն ու դժուարադաշտանութիւնը և ջղային հիւանդութեանց ամէն տեսակը կ'բժշկուին Վալէրիանաթ տ'Ամօնեաք տը Բիլիւ Լօ գործածելով: Կը ծախուի Կ. Պոլսոյ և գաւառներու դեղարաններն ու դեղի մթերանոցները:

52—21

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ ՔԻՒՉԻՒՔ—ԼՈՒՎՐ

Բէրա, Մեծ-փողոց, Թիւ 436
Ռուսական դեսպանատան դիմաց

	Ղրշ.
Պարզ ատամնահանութիւն	10
Առանց ցաւի ատամնահանութիւն	15
Ակռայ մաքրել	15
Ակռայ լեցնել արծաթով կամ ոսկրափոշիով	15
Ակռայ լեցնել ոսկիով	35
Ամբողջ ատամնաշար մը առնուազն	300
Մասնակի ատամնաշար, մէկ ակռան	15

Ծանօթ. — Ակռայ լեցնելու և կամ նորէն շինելու համար եղած յանձնարարութեանց կէսը կանխիկ եւ միւս կէսն ալ շինուելէն ետքը վճարելի է:

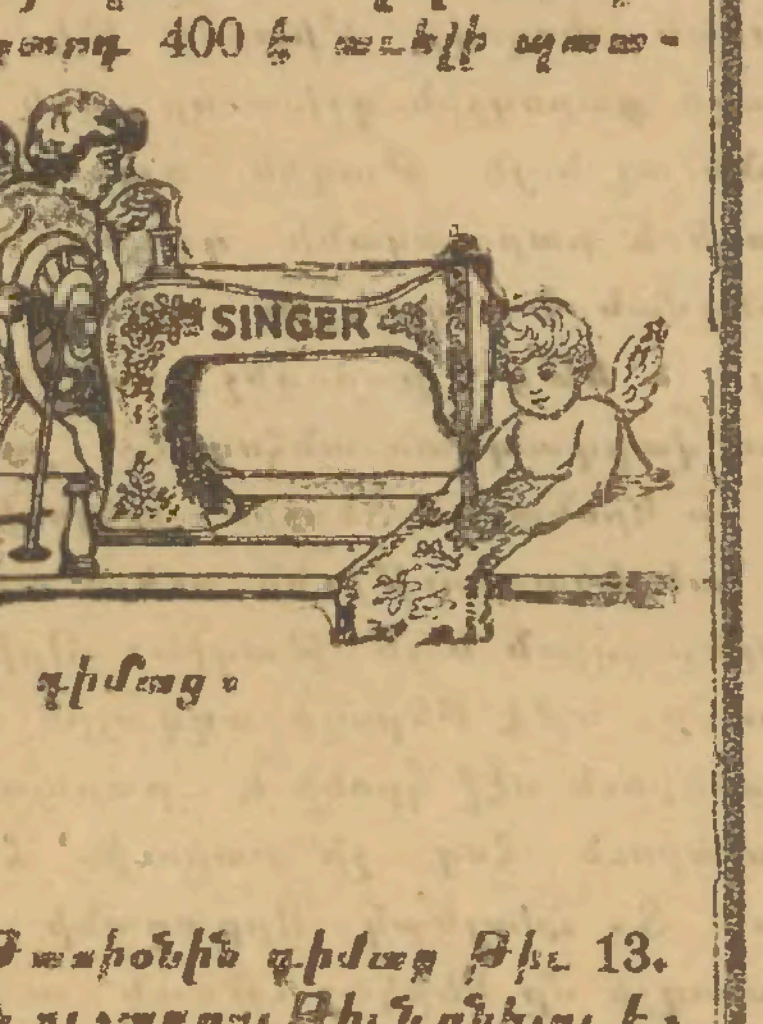
47

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Տարեկան 7 մէճ. 6 ամս. 3½. 3 ամս 2 Մ. Կ. Պոլսոյ համար 3 ամս. 36 ղրշ. Արտասահման 40 ֆր. 6 ամս 20, 3 ամս 10. Թղթատարի ծախք մեր վրայ, ի Բոսֆ Լոբրեղէ.

ՍԻՆԿԵՐ
ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏԱՆ
Փ. ՆԱՑԵՏԼԻՆԳԵՐ

Սինկէրի կարի մեքենաները գուստ անգլ. պաշտօնական հաւանութեամբ այնքան գնահատուած են որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են, և ամէն բնատիրներ, գործատներն ու կօշկակարներն լաւ Սինկէրի մեքենայ ընտրած են գործածել: Սինկէրի Ընկերութիւնն քառորդ 400 է աւելի պատուոյ վկայական և ոսկեդրամ առնուած է պետություններէն մէջ:

Այցելեցէք մէջ Սինկէրի մեքենաներուն մէջ Ներկայացուցիչն է Մ. Փ. Նացէտլինկեր, որ բովանդակ Թուրքիոյ մէջ մենաշնորհեալ ներկայացուցիչ է:

Սինկէրի մեքենաները կ'վաճառուին Բերա, Շիշլի հանգոյ, Ղալաթա Սէրայի դիմաց.
Ղալաթա) Սինկէր խան, Թիւնէլին եռեւ.
) Թրամվէյի կայարանին դիմաց.
Ստամպօլ) Սուլթան Համամ Թիւ 2.
) Սուլթան Պայազիտ Թրամվէյի Սթասիոնին դիմաց Թիւ 13.
Կեդրոնէն գնալագիր համար վերինշանին աւագություն ընելու է.

ՀԻՆ ԵՒ ՆՈՐ ՋԵՐՄԱՄԻՋՈՒԹԻՒՆՆ
ՈՒ
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀՈՍՈՒՄՆԵՐԸ ԿԸ ԲՈՒԺԷ
ՍԱՆԹԱԼ ՔԼԷՆ

Մէկ հանի օրուան մէջ օրական 8—12 հատ խարսխել առնելով:

ԲԻԼԻՒԼ ՄՈՒՍԷԹ
ԿԸ ԲՈՒԺԷ
ՋՂԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ
ԿԷՍ ԳԼԽՈՒ ՑԱՒԸ
ՍԻԱԹԻՔԸ

ՀԱԶԸ
ՀԱՐԲՈՒԽԸ, ԻԶՈՒԱՄՔԸ
ԱՆՔՈՒՆՈՒԹԻՒՆԸ
ԿԸ ԲՈՒԺԷ
ՍԻՐՕ
Տ՛ ՕՊԷՐԺԻԷ

Կը ծախուի Բարիզ Քլէն եւ Թօմար վաճառատունն եւ Կ. Պոլսոյ ու գաւառներու դեղարաններու եւ դեղավաճառոցներու մէջ:

ՊԷՐԼԻՆԻ ՎԻՔԴՈՐԻԱ

ԻՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԱՊԱՐԱՆՔԻՆ ՄԷՋ Ի ԼԻՆՏԵՆ ՇԹՐԱՍԷ

Գերմանիոյ ամէնէն Մեծ և ամէնէն Հզօր կենաց Ապահովագրական Ընկերութիւն

Պահեստք 239,189,580 Ֆրանք
Ապահովագրեալ դրամագլուխ 870,644,476 »

ԱԺԱՆ ԵՒ ՇԱՀԱՒԷՏ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
ՇԱՀԱԲԱԺԻՆԸ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐԵԱԼ Է ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԴԱՇՆԱԳՐՈՎ

ՆՈՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ Ի ՏԱՃԿԱՍՏԱՆ

ԺՈՂՈՎՐԴԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ամէն ոք կրնայ իր կեանքը ապահովագրել կամ զաւակներուն դրամագլուխ հայթայթել չարաթական վճարումներով, սկսեալ 2 դահեկանէ, և այս ամէնն առանց բժշկական քննութեան:

Այս կարգի ապահովագրեալ անձերու թիւն հասած է 1 ՄԻԼԻՈՆ 277,000ի

Վիքթօրիա Այլէս. —Միմիայն մէկ տարի չարաթական Մէկ ֆր. վճարելով մարդ ցկեանս կ'ապահովագրուի, ընդունելու համար՝

1° 10,000 ֆր. եթէ մահ պատահի: 2° 15,000 ֆր. ի հասոյթ մը, եթէ խեղութիւն պատահի: 3° 200 օր, 5 ֆր. ամենօրեայ հատուցում մը, ի դէպ առժամանակեայ խեղութեան ծովու կամ երկաթուղւոյ, թրամվէյի և թիւնէլի արկածներու հետեւանքով:

Դիմումն. — ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՆ
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ
Ցակորեան խան Թիւ 71 Ղալաթիա.
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ
Ցակորեան խան Թիւ 12, 13 Պոլիս.

ՖՐԵՏ. ԼԷՑԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.
ՇՈՐԹԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվէրփուլի և Արեւելքի միջեւ ճամբորդութիւն

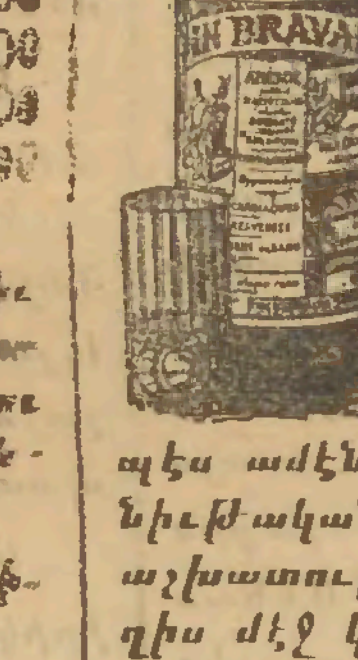
Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Վիքթօրիան	10500	Ֆլավիան	8500
Ամէնիքան	10500	Լէֆիքէիան	8500
Քէլթիքան	10500	Բըրժիքե	3000
Լանքաստրիան	9000	Ալճէրիան	2500
Բիլվանէլիա	9000	Արդաքիան	35 0
Գոլումպիան	8000	Աթէնեան	2500
Ձօրժիան	8000	Անատոլիական	2500
Գոգոնիան	8000	Ալզաքիան	2500
Ֆրէքինիան	8000	Լէօպաքան	2000
Կալիֆորնիան	8700	Միէնա	900
Վալտէնիան	8700	Օպորթօ	800
Բոլեմիան	8700	Լիսպոն	800
Յումեան	3500		

Ապրանքի տէրերէն կ'խնդրուի եւ րենց ապրանքն ալլոց փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունէն հանելու համար իրենց հրահանգը գրել ինքնաբերին ժամանակէն 24 ժամ առաջ:

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆՏԷՆ
Մէհմէտ Ալի փաշա խան, Թիւ 1
Ղալաթիա

VIN & ELIXIR BRAVAIS
ՊՐԱՎԷԻ ԳԻՆԻ ԵՒ ԷԼԻՔՍԻՐ
ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆՔ ՊՐԱՎԷԻ ԳԻՆԻՈՅ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
Ավընիւ տը Լ'Օբէրա, ի Բարիզ

Մինչեւ այսօր փորձուած կազդուրիչներուն ամէնէն աւելի ազդուները.

Այս ըմպելիներ, պատրաստուած քօլայի, քօքայի, կուարանայի, քաքաոյի բաղադրութեամբ, կ'յարդարեն մի թանկագին անդեղայ, յանձնարարուած ամէն բժիշկներէ ընդդէմ անարիւնութեան, ուժասպառութեան, ջղային հիւանդութեան, դժուարին ապաքինութեան, սրտի և ստամոքսի հիւանդութեանց: Մերք և տղայք և ընդհանրապէս ամէն անոնք որք կ'տառապին նիւթական եւ բարոյական չափազանց աշխատութեան հետեւանքով այս դեղին մէջ կ'գտնեն մի զօրեղ օգնական սննդառութեան և ոյժերու կատարեալ նորոգութեան:

Էլիքսիր Պրավէն, ընտիր հերմակ քիւրասօյով շինուած, ախորժահամ մի ըմպելի լինելով հանդերձ, միանգամայն մարսողական դեղ մ'է, յարմարագոյն անոնց որ կ'տառապին դժուարամարսութեամբ: Իր կազդուրիչ զօրութեամբ կ'վերահաստատէ ստամոքսին առողջութիւնն եւ կ'դիւրացնէ դժուարին մարսողութիւնը: Կ'ծախուի Պոլսոյ ամէն դեղավաճառներու և լաւ դեղագործներու խանութները:

ՏՈՔԹ. Յ. ԱՐԱՊԵԱՆ
ԾԱՆՕԹ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ ԲԱՐԻԶԻ
Ի ՍԻՊԼԷ տը Բէրա, Թիւ 1

Ամէն օր կ'ընդունի ժամ 4 էն 10 (Ը. Թ.):

Կիրակի օրերը ձրիաբար հիւանդաց
ժամադրութեամբ:

Աղքատաց ձրի

ՆԱՄԱԿԻ ՓՈՒԼ. — Անոնք որ փոքր գումարներու փոխարէն նամակի փուլ կ'ղրկեն մեզ՝ պէտք է որ ապահովագրեն փուլ պարունակող նամակը: Այսուհետեւ կ'յիշեցնենք թէ փոքր գումարներու փոխարէն ՆԱՄԱԿԻ ՓՈՒԼ կ'ընդունինք 20 հատ 40նոց բուլը 20 փարա ի հաշուով միայն:

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԲԱԺԱՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»ի

Բիւզանդիոնի Կ. Պոլսոյ համար եռամսեայ բաժանորդագինն է միայն 36 ղրշ. ամսական ճիշտ 12 ղրշ.ի հաշուով:

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ՝ ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

ՏՊԱՐԱՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ» ՕՐԱԳՐՈՅ
Կ. Պոլիս, Նօ 23, Պօղ Ալի Ճատտէսի

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ Կ. ՊՈԼՍՈՅ

ՑՈՐԵՆ ԲԵՐՔ. — Շուկայ. — Ժամանեցին 9,000 պարկ Թրիէսթէ, 100 պարկ փռշի, 2300 պարկ ռուսական և 360 պարկ Թէյի եւ ծախուեցան Թրիէսթէն 83—84 ղրուշէն և ռուսականն՝ 70 ղր.էն: Խաշխաշ. — Ժամանում և վաճառում 4200 պարկ: Բրինձ.— Ժամանեցին եւ ծախուեցան 2300 պարկ Եգիպտականն, 300 պարկ Րիզոն, 2,600 պարկ Ռանկուն—Սինկաբուրեան Կարաք.— Թականոցի վրայ գործ եղաւ օխան 12 ղր.էն: Մոմ. — Ժամանում և վաճառում 2200 սնտուկ Ֆրանսէ: Բաքլա — Թրանզիթի վրայ բանուկ գործ կայ, սնտուկը 32 ղրշ.:

ՄԵՏԱՂ.—Երկաթ.—Շատ գործ չեղաւ: Հրապարակն հանդարտ է: Կլասգոյի մէջ վարրանդ 69·9 Անագ.— Ժամանում 25 տակառ: 950 ղրշ.ի քանի մը վաճառում եղաւ: Միտաղի միւս տեսակներուն վրայ նշանակութեան արժանի գործ չեղաւ:

ԱԼԻՒՐ. — Ժամանում և վաճառում 32 տակառ Ուլասոֆքա, 32 տակառ Թէբէլֆէնսքօ և 8 տակառ ռուսական: Գիներն անուր են:

ՀԱՆՔԱՅՈՒԽ. — Կարեւոր վաճառումներ չեղան: Կ'արժէ Քարտիֆ՝ 40, Նիւքասլ՝ 32 և Բողլու —:

ՄԱՆԻՖԱԹՈՒՐԱ. — Գործ չկայ: Մանածի, մարմաշի, կտաւի և ապածոյի վրայ ընթացիկ գործեր չեղան:

ԱՐՏԱԾԵԼԻ ՆԻՒԹԵՐ. — Թիֆթիկ. — վաճառում 270 հակ 22½—23¼ ղրուշի օխան: Բուրդ.—Վաճառում չկայ: Իզմիրի մէջ գործերը բաւական ազդուած են, 222½ ղրշ. կենդինարը: Գըրրմա Անատոլ 4¼ — 4½ղշ. Րումէլի 5—5½ ղրուշ օխան: Բամպակ. — Վրայ կ'գնէ: Ժամանում և վաճառում 3,500 քիլօ Ատանա: Մըսըր Զարըիի մէջ քիչ բան ծախուեցաւ: Իզմիրի հրապարակը ազդուած է: Տեղական սպառման համար բանի մը գործեր եղան, Սապունճա 252½—255 ղրուշի և Ատանա 250 ղրշ.ի: Մետաքս — Հրապարակն հանդարտ է: Վաճառում չկայ գրեթէ: Խոզակներու վաճառում ալ չկայ: Ի Պրուսա կարեւոր վաճառումներ եղան: Մարսիլիոյ հրապարակին վրայ շատ խոզակ կ'փնտռուի: Լոնտոնի հրապարակին վրայ աւելի շատ խնդրանք կայ հաստատ գիներով: Իզմիրի մէջ խոզակը կ'ծախուի 32—37 ղրշ.ի օխան: Բերքն իբր 60,000 օխա կ'հաշուի, որոյ 20 հազարն արդէն ծախուած են արտածութեան համար: Լիոնի մէջ Պրուսայի բժժական մետաքսի [կռէժ] գինն է 54½—60 ֆր., Սուրիա՝54—57, Սուրիոյ կրկնոլոր մետաքս [Օրկանսէն] 61—63½, Պրուսա 60: Կաղէշ.— Շարունակ ապրանք կուգայ: Գործառնութիւնք եղան Տաղիսթանի տեսակին վրայ: Շաբթուս վաճառումը կ'հասնի 7,000 ոսկոյ: Պարսիկ կապերտներու շատ գնորդ կայ: Աֆիոն. Ծախուեցան 3 սնտուկ Գարահիսար, 126 ղրշ., եւ 5 սնտուկ Զիլէ 132 ղրշ. օխան: Հրապարակն հանդարտ է 82-84: Պատրաստ՝ 1,810 կողով:—Գաղխէժ.—Ծախուեցան 40 պարկ Եոզղատ և Գալայճըք, ճերմակ տեսակ, 22½—24¾ ղրշ.էն, 56 պարկ Քայսէրի Նիյտէ, Պիօնտօ 18½—20½ ղրշ.էն և 55 պարկ դեղին 13½—17 ղրուշէն օխան: Իզմիրի մէջ գործ եղաւ 21¼ ղրշ.էն: —Մահլէպի.— Վաճառում անձնչան՝ 150—200 ղրշ. օխան: Ալէպ.— Վաճառում չկայ: Գիներն են 17—18 օխան ղրշ. լաւ տեսակն եւ 15—16 վար տեսակը: Դեղին Ճմլամի. — Վաճառում շատ քիչ 19—19½: Իզմիրի մէջ խնդրանք կայ կ'ծախուի 21½ ղրուշ օխան:— Դեղին ճեհրէ.— Վաճառում չկայ: Իզմիրի մէջ գործ չկայ: Գեոզ.— Գրեթէ գործ չկայ. գիներն հաստատ են. Իզմիրի մէջ քիչ գործ եղաւ օխան 9½ ղրշ.ի ճերմակ տեսակն և 12½ ղրուշի սեւ տեսակը: Մոյթ. — Գրեթէ գործ չկայ: Ընկոյզ.— Վաճառում չկայ: Ա. տեսակ 55, Բ. տեսակ 52 փր. օխան: Հրապարակն հանդարտ է:Կաղին.—Գործ չկայ: Հրապարակն հանդարտ է: Նոր բերքը լաւ ըլլալ կ'խոստանայ: Խաշխաշ.— Հոս վաճառում չկայ: Իզմիրի մէջ քիչ գործ եղաւ: կենդինարն 30—32, 52—55, 53—62, 60—64, 75—84 ղշ: Պտուղ.— Մեր հրապարակին վրայ գրեթէ գործ չեղաւ: —Թուզ— Իզմիրի մէջ գրեթէ առեւտուր չեղաւ. Սուլթանիէի տեսակին վրայ: Սեւ տեսակի գինը իջնալու վրայ է: Զաֆէ. — Օխան 1¾—2 ղշ: Մանիսա.— Գործերն աննշան և գիներն անփոփոխ են. օխ. 23—30 ղրշ.ի:

(Առեւտ. Սենեկէ Լրաբեր, 15/27 Յնվ.)

ՌՕՍԻԱ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20 ի հոյս. Իրաւունք արտօնեալ Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ Ընկերութեան ապարանք, Մեծ Մորսքայա 37 Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ. — ԿԵԱՆՔ. — ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. — ԱՐԿԱԾՔ.

Երաշխաւորութեան գումար	121,765,333 ֆր.
1898 ի հասոյթք	34,775,462 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է ամ	164,172,000 »

Ընկերութեան ճիւղը ի Կ. Պոլիս Ղալաթիա, Բալաթին փողոց (Հին Մոսքովեան Տուն) Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար Ե. ՀԻՆԻԳԻՆԻԱ ԹԷՕՏՕՐ ՔԷՉԵԱՆ

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ
ՄԻԱՑԵԱԼ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	ֆրանք	27,000,000
Պահեստի դրամ	»	52,002,500
Տարեկան հասոյթ	»	70,339,912

Ընկերութիւնս ՓՈԽԱԴԱՐՁԱՇԽԱՏՈՒԹԵԱՆՑ ՊԱՏՃԱՌՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրէ մթերանոցներ և բնակարաններ և անոնց մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր տուրքերով:
Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ
ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Գալիտ Գանչէ-Գարսու, Անատոլու խան, 20, 21, 22